



Upplivelsesförvaltningen  
Christopher Hoerschelmann  
0171-626290  
christopher.hoerschelmann@enkoping.se

Upplivelsenämnden

## **Informationsärende rapport om friluftsliv**

### **Förslag till beslut**

Upplivelsenämnden tackar för informationen.

### **Beskrivning av ärendet**

Enligt gällande reglemente ansvarar Upplivelsenämnden för "främjandet av fysisk aktivitet bland kommunens alla invånare" och "att det finns ändamålsenliga anläggningar och lokaler för fritids-, idrotts-, kultur och annan reaktiv verksamhet". Ansvar för friluftslivsfrågor finns inte med i reglementet.

I dagsläget arbetar Upplivelsesförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen på var sitt håll med friluftslivs- och naturvårdsfrågor. Det finns en bra dialog mellan förvaltningarna men på grund av ansträngda arbetssituationer på båda förvaltningarna har det varit svårt att få till ett välfungerande och framåtsträvande arbete för friluftslivet. Båda förvaltningarna har dock ambitioner att utveckla och tillgängliggöra friluftslivet för fler personer i Enköpings kommun.

Upplivelsesförvaltningen vill ta ett ökat ansvar för utvecklingen av friluftslivet i kommunen för att skapa en mer aktiv och meningsfull fritid för invånarna och också ge möjlighet till en ökad folkhälsa. Denna rapport är en del i det arbetet.

### **Upplivelsesförvaltningens bedömning**

Ett brett och tillgängligt friluftsliv är viktigt utifrån flera aspekter. För det första bidrar det till positiva hälsoeffekter för både kropp och själ. Det finns mycket forskning som beskriver naturen och friluftslivets positiva effekter på hälsan, till exempel kan det minska stress, förbättra den psykiska hälsan och främja fysisk aktivitet.

God hälsa är ett av de sjutton globala målen för Agenda 2030. Det bidrar också till en ökad social hållbarhet, eftersom fler får tillgång till fysisk aktivitet via friluftslivet. Det finns enligt Folkhälsomyndigheten ett samband mellan socioekonomiska förhållanden och fysisk aktivitet, och därför är det viktigt att satsa på att tillgängliggöra friluftslivet för alla målgrupper i samhället. Idag i Sverige är det stora hälsoskillnader mellan grupper och friluftslivet kan vara en resurs i det hälsofrämjande arbetet och minska hälsoskillnader mellan grupper.

Forskningen säger att regelbunden fysisk aktivitet har stark positiv effekt på hälsa och välbefinnande. Den säger också att den fysiska miljön till stor del påverkar befolkningens nivå av fysisk aktivitet. Därmed är det av stor vikt att en kommun har en genomarbetad strategi för att främja fysisk aktivitet, detta genom bland annat friluftsliv. Friluftsliv är ett förhållandevis billigt medel för att främja fysisk aktivitet bland befolkningen.

Kommuner har enligt Folkhälsomyndigheten ett ansvar att skapa en livsmiljö som främjar fysisk aktivitet. I Enköpings kommuns idrottspolitiska program under punkten "Folkhälsa, friluftsliv och spontanidrott" beskrivs också just det, att det är önskvärt att Enköpings kommun skapar förutsättningar som uppmuntrar till att människor är fysiskt aktiva. Ett tillgängligt friluftsliv är en viktig pusselbit i samhällsbygget Enköping.

Utbudet av friluftsliv i kommunen har i många år varit oförändrat. Förvaltningen har under den senaste tiden ökat sina ambitioner för att utveckla friluftslivet. 2021 har utsetts till friluftslivets år och förvaltningen anser att det är en bra utgångspunkt för att fortsätta arbetet med att förstärka befintliga friluftslivsområden men också att se över och om möjligt skapa ytterligare utbud av friluftsliv. Detta kommer givetvis ske i samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Jonas Nyström  
Förvaltningschef  
Enköpings kommun

Christopher Hoerschelmann  
Verksamhetschef Idrott & Fritid  
Enköpings kommun

# Enköpings friluftsliv

En viktig del för att främja fysisk aktivitet

Skriv text här

Upplevelseförvaltningen  
Klara Eriksson  
0171-626199  
klara.eriksson@enkoping.se

Ärendenummer  
2020/103



## Innehållsförteckning

Bakgrund och nuläge .....	2
Nuläge.....	2
Reglemente .....	2
Praktik.....	2
Tidigare och pågående arbete.....	3
Badplatser .....	3
Grillplatser.....	3
Utvecklingsplan natur och friluftsliv .....	3
Varför friluftsliv .....	3
Vision och ambition .....	5
Nationella friluftspolitiska mål .....	5
Sveriges friluftskommun.....	6
Upplevelseförvaltningens arbete framåt .....	6
Anläggningar .....	7
Tillgängliggöra friluftslivet för fler målgrupper.....	7
Idrotts- och friluftsliv-turism .....	7
Samarbete med civilsamhället .....	8
Omvärldsbevakning, stadsplanering och främjande av fysisk aktivitet.....	8
Vägen framåt .....	9
Förutsättningar.....	9
Handlingsplan.....	9

## Bakgrund och nuläge

Det saknas sedan flera år ett strukturerat arbetssätt för friluftslivet i Enköpings kommun. Flera försök har gjorts att beskriva nuläget och föreslå framtidsvisioner. Detta är ytterligare ett försök att utifrån tidigare rapporter och dialog med Samhällsbyggnadsförvaltningen konkretisera ner Upplevelseförvaltningens roll och ansvar i friluftslivsarbetet. Rapporten beskriver varför detta är viktigt för Enköpings kommun och föreslår en långsiktig lösning.

## Nuläge

### Reglemente

Enligt gällande reglemente ansvarar Upplevelsenämnden för "främjandet av fysisk aktivitet bland kommunens alla invånare" och "att det finns ändamålsenliga anläggningar och lokaler för fritids-, idrotts-, kultur och annan reaktiv verksamhet".

Tekniska nämnden ansvarar för "nyanläggning och förvaltning av kommunens parker, lekplatser, grönytor, skogar och andra allmänna platser" samt "ska tillhandahålla kompetens och resurser till kommunstyrelsens arbete med "övergripande naturvårdsfrågor".

Ansvar för friluftslivsfrågor finns inte tydligt utskrivet i Upplevelsenämndens reglemente.

### Praktik

I dagsläget arbetar Upplevelseförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen på varsitt håll med friluftslivs- och naturvårdsfrågor. Det finns en bra dialog mellan förvaltningarna men på grund av ansträngda arbetssituationer på båda förvaltningarna har det varit svårt att få till ett välfungerande och framåtsträvande arbete för friluftslivet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen kommer inom kort att anställa en person med ansvar för naturvårdsfrågor. Samtidigt vill också Upplevelseförvaltningen ta ett ökat ansvar för utvecklingen av friluftslivet i kommunen. Denna rapport är en del i det arbetet. Båda förvaltningarna har ambitioner att utveckla och tillgängliggöra friluftslivet för fler personer i Enköpings kommun.

## **Tidigare och pågående arbete**

Sedan 2014 har Upplevelseförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen tillsammans försökt kartlägga och ta fram förslag för utveckling av friluftslivet. Dessa kartläggningar ligger till grund för satsningar som redan påbörjats och är ett bra underlag för kommande arbete.

### **Badplatser**

Sedan 2006 finns ett politiskt beslut för att göra en omprioritering kring kommunens friluftsbad. De med lägst prioritering skulle avvecklas men några kunde fortsätta att skötas i föreningars regi mot att förening mottog ett årligt driftsbidrag. Sammanställning av kommunens badplatser bifogas denna rapport, som bilaga 1.

### **Grillplatser**

2018 gjordes en kartläggning av alla grillplatser, vilket visade att flertalet var i dåligt skick. Utifrån denna kartläggning har ett flertal grillplatser bytts ut av Upplevelseförvaltningen och även Samhällsbyggnadsförvaltningen har bytt ut ett flertal grillplatser.

### **Utvecklingsplan natur och friluftsliv**

2017 gjordes en gemensam kartläggning av tjänstepersoner på Upplevelseförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen, där flera insatser föreslogs för att utveckla natur och friluftsliv. På grund av olika omständigheter stannade arbetet av och planen har sedan dessa blivit liggande. Planen inkluderar bland annat badplatser och grillplatser och utgör ett bra underlag för kommande satsningar.

En effekt av den gemensamma satsningen och ökade dialogen sedan 2017 är att båda förvaltningarna bytt ut flertalet grillplatser och Upplevelseförvaltningen köpt in nya informationstavlor till motionsspåren.

### **Varför friluftsliv**

Ett brett och tillgängligt friluftsliv är viktigt utifrån flera aspekter. För det första bidrar det till positiva hälsoeffekter för både kropp och själ. Det finns mycket forskning som beskriver naturen och friluftslivets positiva effekter på hälsan, till

exempel kan det minska stress, förbättra den psykiska hälsan och främja fysisk aktivitet.

God hälsa är ett av de sjutton globala målen för Agenda 2030. Det bidrar också till en ökad social hållbarhet, eftersom fler får tillgång till fysisk aktivitet via friluftslivet. Det finns enligt Folkhälsomyndigheten ett samband mellan socioekonomiska förhållanden och fysisk aktivitet, och därför är det viktigt att satsa på att tillgängliggöra friluftslivet för alla målgrupper i samhället. Idag i Sverige är det stora hälsoskillnader mellan grupper och friluftslivet kan vara en resurs i det hälsofrämjande arbetet och minska hälsoskillnader mellan grupper.

Forskningen säger att regelbunden fysisk aktivitet har stark positiv effekt på hälsa och välbefinnande. Den säger också att den fysiska miljön till stor del påverkar befolkningens nivå av fysisk aktivitet. Därmed är det av stor vikt att en kommun har en genomarbetad strategi för att främja fysisk aktivitet, detta genom bland annat friluftsliv. Friluftsliv är ett förhållandevis billigt medel för att främja fysisk aktivitet bland befolkningen.

Kommuner har enligt Folkhälsomyndigheten ett ansvar att skapa en livsmiljö som främjar fysisk aktivitet. I Enköpings kommuns idrottspolitiska program under punkten "Folkhälsa, friluftsliv och spontanidrott" beskrivs också just det, att det är önskvärt att Enköpings kommun skapar förutsättningar som uppmuntrar till att människor är fysiskt aktiva. Ett tillgängligt friluftsliv är en viktig pusselbit i samhällsbygget Enköping.



## Vision och ambition

2021 är det Friluftslivets år. Naturvårdsverket tillsammans med andra organisationer och personer vill lyfta friluftslivet, uppmuntra människor att vara ute och visa upp de värden som friluftslivet har. Därför är det ett ypperligt tillfälle för Enköpings kommun att satsa på friluftslivet under 2021.

Både Upplevelseförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen har visioner och ambitioner för att arbeta för ett bredare och mer tillgängligt utbud av friluftsliv i Enköpings kommun.

I början av utredningen som lett fram till denna rapport var ambitionen att i denna rapport redovisa ett visionsdokument för friluftslivet, men bedömningen gjordes att de inte fanns förutsättningar inom den nuvarande organisationen att ta fram och hålla ett sådant dokument levande. Istället gjordes en kartläggning av vad som krävs för att en satsning på friluftslivet skall bli långsiktig och hållbar.

Under nästa punkt; "vägen framåt" beskrivs vilka delar som behöver vara på plats innan det är möjligt att ta nästa steg i friluftslivssatsningen.

I detta avsnitt beskrivs viktiga delar i ett framtida visionsarbete, som framkommit under rapportskrivandet.

## Nationella friluftspolitiska mål

I december 2012 beslutade regeringen om tio mål för friluftslivspolitiken. Dessa mål samordnas av Naturvårdsverket. De tio målen är:

1. Tillgänglig natur för alla
2. Starkt engagemang och samverkan
3. Allemansrätten
4. Tillgång till natur för friluftsliv
5. Attraktiv tätortsnära natur
6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling



7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet
8. Ett rikt friluftsliv i skolan
9. Friluftsliv för god folkhälsa
10. God kunskap om friluftslivet

## **Sveriges friluftskommun**

Sedan 2010 delar Naturvårdsverket tillsammans med Sveriges Fritids- och Kulturchefsörening och Svenskt Friluftsliv årligen ut pris till Sveriges friluftskommun. Bedömningen görs via en årlig enkätundersökning. Pris ges också till den kommun som förbättrats sig mest under året. Läs mer om undersökningen i bilaga 2; *Sveriges friluftskommun 2019*.

Enkäten som undersökningen baseras på har tre delar, (A) Kommunens planer för friluftsliv, (B) Kommunens information och samarbete kring friluftsliv och (C) Aktiviteter och insatser inom friluftsliv. Se enkäten i bilaga 3; *enkät Sveriges friluftskommun*.

Att satsa mot dessa ovan nämnda mål och att försöka se till att få så många poäng som möjligt på den årliga enkäten är en bra riktning för kommunens arbete med friluftslivet. Den första frågan i enkäten är:

Har din kommun en tjänsteperson (eller flera) med uttalat ansvar för frågor gällande kommunens verksamhet inom friluftsliv (friluftstrateg, friluftssamordnare eller motsvarande) alternativt att ansvaret för friluftslivsfrågorna tydligt ingår i en tjänstepersons uppdrag (t ex fritidschefens).

Därför föreslår rapporten som ett första steg i utveckling av friluftslivet i Enköpings kommun att friluftslivsansvaret än tydligare tillskrivs Idrott- och fritidschefen.

## **Upplevelseförvaltningens arbete framåt**

I denna del beskrivs olika utvecklingsområden som Upplevelseförvaltningen kan arbeta med för att utveckla friluftslivet i Enköping. Dessa områden har framkommit under arbetet med rapporten.



## **Anläggningar**

Det finns ett behov av att kvalitetssäkra befintliga samt utöka utbudet av friluftsanläggningar i kommunen.

Det handlar bland annat om att se till att anläggningar är säkra, till exempel att träd i närhet av motionsspår inte riskerar att falla över spåren. I dagsläget finns ett stort antal träd i närheten av de befintliga motionsspåren som behöver åtgärdas då de utgör ett riskmoment. Här har det redan startats igång ett arbete, där personal har utbildats och utrustning köpts in men befintliga resurser räcker inte till för att möta det behov som finns.

Många anläggningar är också gamla och behöver bytas ut. Till exempel har flera grillplatser bytts ut och hinderbanan vid Gånstaspåret kommer att rustas upp samtidigt som en nytt utegym anläggs.

Det finns också ett behov av nya friluftsanläggningar. I ortsanalyserna från 2015 framkommer det bland annat att befolkningen i Skolsta saknar ett motionsspår i orten. Något annat som saknas i kommunen är fler utegym, något som det under åren inkommit önskemål om genom bland annat medborgarförslag, i dialog med föreningar och i olika typer av medborgardialoger.

## **Tillgängliggöra friluftslivet för fler målgrupper**

Det kan handla om att sätta upp tydliga skyltar som informerar om vart det finns sittplatser, grillplatser, toaletter med mera och att informationen finns lättillgänglig hemifrån. Det kan också vara att anordna informationskampanjer för att marknadsföra kommunens friluftsområden eller att tillgänglighetsanpassa anläggningar för personer med funktionshinder.

## **Idrotts- och friluftsturism**

Denna punkt skulle kunna utvecklas på många sätt. Till exempel genom att marknadsföra cykel-, vandrings- och kanotleder. Genom att marknadsföra Enköpings kommun som en friluftskommun kan vi locka både våra egna invånare men också turister att utforska vår fina natur. Det är också ett bra sätt att marknadsföra landsbygden och de företag som finns där. Genom ett bra



samarbete med fritidsbanken kan man också se till att människor har tillgång till den utrustning som behövs.

En välfungerande central fritidsbank skulle ge goda förutsättningar för att utveckla och tillgängliggöra kommunens friluftsområden och landsbygd för fler människor.

### **Samarbete med civilsamhället**

Det finns många fördelar med att samverka med föreningar, stiftelser och andra organisationer från civilsamhället som arbetar för och med friluftslivet. Detta är en självklar del av friluftslivssatsningen. Samarbetet kan handla om skötsel av naturområden, framtagning av informationsmaterial med mera. Det finns många goda exempel från andra kommuner att ta efter.

### **Omvärldsbevakning, stadsplanering och främjande av fysisk aktivitet**

Här kan förvaltningen vara mer aktiv och bidra för att fler har tillgång till tätortsnära natur, friluftsliv och spontanidrott. Denna punkt handlar om att öka kunskapen kring friluftslivets betydelse för folkhälsan, med fokus på fysisk aktivitet. Det är viktigt att vara aktiv i friluftslivsdebatten och att ta välgrundade beslut kring friluftslivet. Det är viktigt att förvaltningen i kommande satsningar har med sig folkhälsoperspektivet och underlättar för boende i Enköpings kommun att vara fysiskt aktiva.



## Vägen framåt

För att arbetet med friluftslivet ska vara levande och kunna fortsätta under lång tid framöver krävs att vissa pusselbitar är på plats innan arbetet kan dra igång på riktigt. Nedan beskrivs hur vägen fram till ett blomstrande friluftsliv skulle kunna se ut.

## Förutsättningar

För att kunna bedriva ett aktivt utvecklingsarbete av friluftslivet, men också för att säkerställa säkerheten vid friluftslivsanläggningarna, krävs ett tydligt ansvar för friluftsfrågorna. Detta ligger naturligt på Idrott och fritid på Upplevelseförvaltningen vilket bör förtydligas.

Utöver ansvar krävs också tid och kunskap inom Upplevelseförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen. I dagsläget saknas det främst tid för att kunna genomföra detta, men till viss del även kunskap. Dialogen pågår och är god mellan förvaltningarna. Därmed finns goda förutsättningar för att skapa tydliga gränsdragningar och gemensamma satsningar för att tillsammans kunna utveckla utbudet av friluftslivet i Enköpings kommun.

På Idrott och fritid finns ett tydligt behov av att avsätta resurser som arbetar uteslutande med friluftslivsanläggningar samt att utse en friluftsstrateg för att bygga ett långsiktigt och strategiskt arbete med friluftslivet. Det finns också ett behov av effektivare samordning mellan enheterna då ansvaret idag är delat mellan enheterna. Detta kan dock lösas i och med en översyn av organisationen i samband med öppnandet av Pepparrottsbadet. Med åtgärderna som nu nämns blir det strategiska arbetet med friluftsliv och skötsel samt utveckling av anläggningar en naturlig del av Idrott och fritids dagliga verksamhet.

## Handlingsplan

**Steg 1** blir att under 2020 få ansvariga personer på plats inom både Upplevelseförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen. Eventuellt kan även kunskapshöjande insatser behöva genomföras.



Samtidigt behöver ansvaret för friluftslivsfrågorna tydligare tillskrivas Idrott- och fritidschefen.

**Steg 2** blir att ansvariga personer på respektive förvaltning kommer överens om ansvarsområden och avgränsningar mellan förvaltningarna. Utefter det tillsätts också en arbetsgrupp som ses regelbundet för att hantera den dagliga skötseln och genomföra gemensamma utvecklingsinsatser.

Ett viktigt arbete för denna arbetsgrupp blir att föra en tät dialog med friluftsrådet samt utveckla samarbete med andra aktörer så som Regionen, Upplandsstiftelsen med flera.

**Steg 3** blir att denna arbetsgrupp tar fram ett visionsdokument. Det skulle till exempel kunna vara en kartläggning av friluftslivsområden enligt Naturvårdsverkets modell eller ett friluftspolitiskt program. Detta arbete bör inledas i början av 2021. Gruppens arbete inkluderar också att uppfylla så många poäng som möjligt.

#### Bilagor

- 1: Sammanställning badplatser
- 2: Sveriges friluftskommun 2019
- 3: Enkät Sveriges friluftskommun





Upplivelsesförvaltningen  
Jimmy Wiltfalk  
0171-626449  
jimmy.wiltfalk@enkoping.se

## **Info Enköpings friluftsbad**

### **Kommunens badplatser**

Koffsan, Nylada, Alsta, Fånö, Kulla, Fjärdhundra, Bredsand

### **Bad som sköts av parkavdelningen på uppdrag av Idrott och fritid**

- Koffsan - Liten badstrand, bryggor och omklädningsrum. Parkering, toaletter samt bryggor. Sju km öster om Enköping. Kommunägd mark.
- Alsta - Långgrund bad på idyllisk plats ca fyra km mot Nysätra kyrka nära Örsundsbro. Parkering, toaletter samt bryggor. Kommunägd mark.
- Nylada - Bryggor, barnbad, toaletter och omklädningsrum. Drygt två km sydost om Ekolsunds slott. Har ett kommande renoveringsbehov av toaletterna. Arrenderad mark.

### **Bad som sköts av extern part enligt avtal med Idrott och fritid**

- Fånö - Sandstrand med brygga. 8 km sydost om Enköping. Privat mark.
- Kulla - Bryggor, barnbad och omklädningsrum. 2,5 km söder om Kulla kyrka. Nära Friilberghs Herrgård. Privat mark.

### **Bad som sköts av Idrott och fritid**

- Fjärdhundra - Utomhusbassänger med service och aktiviteter. 19 km norr om Enköping, Stora vägen, Fjärdhundra. Kommunägd mark.

### **Bad som sköts av extern part, Nordic Camping & Resort AB, enligt avtal med Idrott och fritid**

- Bredsand – Kommunens enda EU-bad. Stor badstrand i naturskönt område. Hopptorn och bryggor. Campingplats med uteservering. Minigolf. 5 km söder om Enköpings centrum. Bussförbindelse. Även cykelväg hela vägen. Nordic Camping AB sköter driften.

### **Bad som avvecklats:**

- Strand - 8 km sydväst om Enköping, utmed väg 55 mot Strängnäs. Ett skötselsavtal med markägaren fanns till en början men p.g.a. budgetbesparingar och svårigheter i samarbetet avslutades avtalet 2012.

### Övriga

- Ön – Sju kilometer sydost om Veckholm. Det är ett naturbad utan faciliteter och bryggor. Det finns parkering. Tanken var att skötsel skulle tas över av förening likt Fånö och Kulla, men det fanns inget intresse. Kommunägd mark.
- Härjarö Blåhäll – Naturbad i sydvästra delen av naturreservatet. 3 mil sydost om Enköping. Sköts av Upplandsstiftelsen. Badplats med stora gräsytor, liten strand och badbrygga. Torrdass och grillplats. Promenadstråk och vandringsleder längs med vattnet och i skogen.
- Härjarö Äppelnäsgrund - Naturbad i nordöstra delen av naturreservatet.
  - Mer info om området  
<https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/besok-och-upptack/naturreservat/harjaros-naturreservat.html>
- Gubbudden – båthamn ca 16 km söder om Enköping. Hittar inte mer info men den finns med i dokumentet för kontrollrutiner från parkavdelningen.

### Kontaktpersoner

Parkavdelningen:

Drift och praktiska frågor/synpunkter om de bad som sköts av park.

- Roine Andersson, samordnare parkdrift, 070- 162 52 72
- Tina Frohm, parkdrift 070 - 260 54 44
- Peter Rönqvist, driftplanerare, 5304

Idrott och fritid:

Övergripande frågor som rör alla bad och friluftsbad.

Drift och praktiska frågor/synpunkter om de bad som sköts av Idrott och fritid eller bad som sköts genom avtal med dem.

- Mårten Pettersson, anläggningsutvecklare, 6927
- Jimmy Wiltfalk, Enhetschef, 6449



# Bilaga 1 – Enkät

## A. Kommunens planer för friluftsliv (11 p)

1. Har din kommun en tjänsteperson (eller flera) med uttalat ansvar för frågor gällande kommunens verksamhet inom friluftsliv (friluftsstrategi, friluftssamordnare eller motsvarande) alternativt att ansvaret för friluftslivsfrågorna tydligt ingår i en tjänstepersons uppdrag (t ex fritidschefens).

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 2)*

2. Innehåller kommunens översiktsplan (eller fördjupningar/tillägg till denna) ett avsnitt om friluftsliv, där ambitionerna framgår tydligt och planen/fördjupningen/tilläggen är beslutade eller aktualitetsprövade de senaste fyra åren?

*(2 poäng om Ja på frågan, mål 4)*

3. Har din kommun en politiskt antagen friluftsplän, friluftstrategi och/eller friluftspolicy innehållande exempelvis konkreta mål, riktlinjer, hantering av markkonflikter, planering för friluftsliv?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 1, 2 och 4)*

4. Finns naturturism med som en strategisk fråga eller tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument (t ex näringslivsplan eller dyl)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 6)*

5. Finns det i din kommun avsatta resurser för friluftsliv i den kommunala budgeten (ekonomiska och/eller personella)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

6. Finns det i kommunen säkerställda friluftsområden? (I detaljplan, naturreservat, även kommunala naturreservat)

*(2 poäng om Ja på frågan, mål 4 och 7)*

7. Har något säkerställt friluftsområde:

- a) Utpekade värden för natur- och kulturmiljö?
- b) Låga ljudnivåer som en särskild kvalitet?

*(max 1 poäng om a och/eller b uppfylls, mål 4 och 7)*

8. Har något säkerställt friluftsområde god tillgänglighet för funktionsnedsatta?

*(0,5 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

9. Har merparten skolor (>50%) i kommunen tillgång till säkerställd natur inom 300 meter med syftet att kunna användas under skoltid

*(1,5 poäng om Ja på frågan, mål 8)*

## **B. Kommunens information och samarbete kring friluftsliv (7 p)**

1. Har kommunen tillhandahållit information med syftet att:

- a) Stimulera naturturism?
- b) Visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter riktad till invånarna i kommunen?
- c) Informera om allemansrätten?

*(1 poäng om Ja per delfråga, mål 3, 6 och 9)*

2. Arbetar kommunen med naturvägledning? Om ja, i vilka former:

- a) Anordnade guidningar (egna eller via andra organisationer/entreprenörer)
- b) Nya metoder till exempel mobil naturvägledning och geocoaching
- c) Utomhuspedagogik och kulturarvspedagogik
- d) Kommunalt naturum – som kommunen driver själv eller tillsammans med andra (utom staten)
- e) Kommunal naturskola
- f) Utställningar
- g) Regelbunden marknadsföring och annonsering
- h) Annat, nämligen:

*(0,5 poäng om Ja per delfråga, max 1 poäng, mål 1)*

3. Har din kommun ett friluftsråd eller liknande? (För dialog med till exempel ideella friluftorganisationer, stiftelser, markägare med flera kring friluftslivsfrågor i kommunen)

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 2)*

4. Har din kommun en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår (exempelvis planering, näringsliv, kultur & fritid, markförvaltning, naturvård, förskola & skola)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 2)*

5. Har din kommun under 2018 aktivt samverkat kring friluftslivsfrågor över kommungränserna?

- a) Deltagit i möten om friluftsliv med länets kommuner anordnade av t ex länsstyrelse/region/landsting
- b) Organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er)
- c) Erfarenhetsutbyte kring friluftsliv (studiebesök etc) med kommuner utanför länet

*(0,5 poäng om Ja per delfråga, max 1 poäng, mål 2)*

### **C. Aktiviteter och insatser inom friluftsliv (14 p)**

1. Har din kommun genomfört aktiviteter för att stimulera friluftsliv, riktade till:

- a) Kommunens pensionärer?
- b) Kommuninvånare med utländsk härkomst?
- c) Personer med funktionsnedsättning?
- d) Barn och ungdomar (för att stimulera barn och ungdomars till friluftsliv på fritiden, dvs ej inom skolverksamheten)?
- e) Förskolor, grundskolor och/eller gymnasieskolor?

*(1 poäng om Ja per delfråga, mål 1 och 9)*

2. Följer kommunens skolor upp friluftsmål som finns i läroplanen?

*(1,5 poäng om Ja på frågan, mål 8)*

3. Finns möjlighet att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik (linjetrafik eller arrangerade resor)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 5)*

4. Arbetar kommunen aktivt för att underlätta tillgängligheten till natur genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etc?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

5. Arbetar kommunen aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utevistelse?

*(1,5 poäng om Ja på frågan, mål 5)*

6. Finns det i din kommun öronmärkta medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna?

*(2 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

7. Har din kommun sökt och beviljats medel via den lokala naturvårdssatsningen (LONA) och genomfört aktiviteter under 2018?

*(1 poäng om Ja på frågan)*

8. Genomför kommunen kartläggningar för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet (t.ex. besöksräkning, intervjuer, enkäter etc.)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 10)*

#### **D. Öppen fråga (Goda exempel med spridningspotential)**

Denna del av enkäten besvaras med syfte att:

- sprida goda exempel i arbetet med att bidra till att uppnå de friluftspolitiska målen
- användas som utslagsfråga mellan kommuner som fått högst, men lika många, poäng (juryn förbehåller sig då rätten att välja en vinnare utifrån deras bedömning).

I arbetet med att sprida goda exempel uppmärksammas kommuner som jobbat framgångsrikt med ett hållbart friluftsliv utifrån sina förutsättningar.

Särskild vikt kommer att läggas på framgångsrik samverkan mellan olika aktörer samt framåtsyftande innovativa exempel på arbete för att nå de nationella friluftslivspolitiska målen. Vi ber er ange ett exempel, max 300 tecken, ca fem-sex meningar! Ange gärna en länk för vidare information.

# Sveriges friluftskommun 2019

DENIS ZGELA & JOSEFINE SCHELIN

RAPPORT 6886 • MAJ 2019



# Sveriges friluftskommun 2019

Författare: Denis Zgela & Josefine Schelin,  
Origo Group

**Beställningar**

Ordertel: 08-505 933 40

Orderfax: 08-505 933 99

E-post: natur@cm.se

Postadress: CM Gruppen AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: [www.naturvardsverket.se/publikationer](http://www.naturvardsverket.se/publikationer)

**Naturvårdsverket**

Tel: 010-698 10 00 Fax: 010-698 10 99

E-post: [registrator@naturvardsverket.se](mailto:registrator@naturvardsverket.se)

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: [www.naturvardsverket.se](http://www.naturvardsverket.se)

ISBN 978-91-620-6886-8

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2019

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma 2019

Omslag: Fotograf: Ewa Ahlin

## Förord

Det händer mycket inom friluftslivet och nu märks det tydligt i kommunernas arbete.

Kommunerna har en nyckelroll i att utveckla friluftslivet och många kommuner arbetar aktivt med friluftslivet till nytta och nöje för befolkningens välbefinnande. Detta arbete vill vi stimulera. Därför genomför vi undersökningen av kommunernas friluftslivsarbete och delar ut priset till Sveriges friluftskommun. Priset delas ut av Naturvårdsverket i samarbete med Svenskt Friluftsliv och Sveriges Fritids- och Kulturchefs-förening.

I rapporten kan du läsa om hur de svenska kommunerna arbetar med friluftsliv i dag. Frågorna är fokuserade på planer för friluftsliv, information och samarbete kring friluftsliv samt aktiviteter inom friluftsliv. Vi har också en öppen fråga om goda exempel på framåtsyftande arbete för att bidra till att uppnå de friluftspolitiska målen. Kanske finns det lärande exempel för andra kommuner?

Undersökningen är genomförd de senaste nio åren och en jämförelse av resultaten mellan åren finns med i rapporten för att kunna se utvecklingen i arbetet.

Det är många kommuner som visar på stora förbättringar i år, och flera når maxpoängen, det är väldigt glädjande. Vår förhoppning är att arbetet med Sveriges friluftskommun ska stimulera än fler att arbeta aktivt och planerat med friluftsliv.

Stockholm 2019-05-09

Ingela Hiltula

Bitr. avdelningschef

Samhällsavdelningen



# INNEHÅLL

<b>Förord</b>	<b>3</b>
<b>1. SAMMANFATTNING</b>	<b>5</b>
<b>2. FAKTA OM UNDERSÖKNINGEN</b>	<b>7</b>
2.1. Bakgrund	7
2.2. Syfte och mål	7
2.3. Tidigare års vinnare	7
2.4. Undersökningens koppling till de nationella friluftslivspolitiska målen	7
2.5. Genomförande	8
2.5.1. Projektorganisation	8
2.5.2. Undersökningens frågeställningar	8
2.5.3. Datainsamlingsmetod	9
2.5.4. Svarsfrekvens	9
2.5.5. Poängbedömning	9
2.5.6. Rapportupplägg	9
2.6. Definitioner och avgränsningar	10
<b>3. PLANER FÖR FRILUFTSLIV</b>	<b>11</b>
<b>4. INFORMATION OCH SAMARBETE</b>	<b>15</b>
<b>5. AKTIVITETER INOM FRILUFTSLIV</b>	<b>19</b>
<b>6. RESULTAT PER KOMMUN</b>	<b>23</b>
<b>7. ÅRETS FRILUFTSKOMMUN 2019</b>	<b>28</b>
<b>8. ÅRETS FÖRBÄTTRARE 2019</b>	<b>29</b>
<b>BILAGA 1 – ENKÄT</b>	<b>30</b>
<b>BILAGA 2 – MOTIVERING OCH DET GODA EXEMPLET</b>	<b>34</b>
<b>BILAGA 3 – RANKING EFTER TOTALPOÄNG</b>	<b>38</b>
<b>BILAGA 4 – RESULTAT UPPDELAT PÅ LÄN OCH KOMMUN</b>	<b>43</b>

# 1. Sammanfattning

Kommunerna har en viktig roll för friluftslivet. För att uppmärksamma och stimulera kommunernas arbete med friluftsliv delar Naturvårdsverket, Sveriges Fritids- och Kulturchefsörening och Svenskt Friluftsliv årligen ut pris till Sveriges friluftskommun. Med anledning av detta genomförs en årlig enkätundersökning. Den kommun som uppnår högst antal poäng i undersökningen utses till Sveriges Friluftskommun.

Undersökningen har genomförts av Origo Group på uppdrag av Naturvårdsverket. Följande områden ingick i undersökningen:

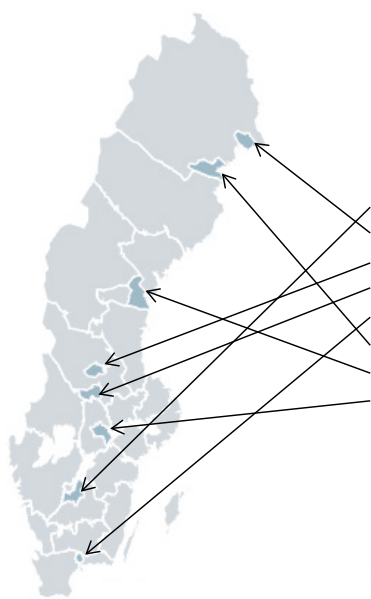
- Planer för friluftsliv (kapitel 3)
- Information och samarbete (kapitel 4)
- Aktiviteter inom friluftsliv (kapitel 5)
- Motivering och det goda exemplet (bilaga 2)

I årets undersökning har följande åtta kommuner fått 32 poäng av 32 möjliga: Jönköping, Kalix, Leksand, Ludvika, Olofström, Piteå, Sundsvall och Örebro. Mediankommunen uppnår i undersökningen ett totalresultat på 21 poäng.

Andelen poäng som kommunerna har fått av totalpoängen jämförs också med snittet av andelen poäng från de tre senaste årens undersökningar. Den kommun som har förbättrat sig mest, dvs. fått störst positivt värde på differensen, utses till Årets förbättrare 2019.

Ett flertal kommuner i undersökningen uppnår goda resultat jämfört med snittet från tidigare år. Den kommun som har förbättrat sig mest är Orust kommun, följt av Laxå och Värnamo. Mediankommunen uppnår i undersökningen en differens på sex procent och ett totalresultat på 21 poäng. Totalt kunde 32 poäng uppnås i undersökningen.

**Årets friluftskommun 2019: Olofström kommun**



Kommun	Total-poäng	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Jönköping	32	11	7	14
Kalix	32	11	7	14
Leksand	32	11	7	14
Ludvika	32	11	7	14
Olofström	32	11	7	14
Piteå	32	11	7	14
Sundsvall	32	11	7	14
Örebro	32	11	7	14

## 2. Fakta om undersökningen

### 2.1. Bakgrund

Kommunerna har en viktig roll för friluftslivet. För att uppmärksamma och stimulera kommunernas arbete med friluftsliv delar Naturvårdsverket, Sveriges Fritids- och Kulturchefs-förening och Svenskt Friluftsliv (hädanefter benämnda de utdelande organisationerna) årligen ut pris till Sveriges friluftskommun. Detta görs inom ramen för Naturvårdsverkets uppdrag att följa upp de nationella friluftslivspolitiska målen.

Utmärkelsen Sveriges friluftskommun har delats ut sedan 2010.

### 2.2. Syfte och mål

Syftet med utmärkelsen Sveriges friluftskommun är att skapa uppmärksamhet kring friluftsliv och stimulera kommunernas arbete, som bidrar till att nå de nationella friluftslivspolitiska målen.

Målet med undersökningen är att över tid mäta kommunernas insatser, som bidrar till att nå de nationella friluftslivspolitiska målen

### 2.3. Tidigare års vinnare

Naturvårdsverket och dess samarbetspartners har delat ut priset till Sveriges friluftskommun sedan 2010. Tidigare vinnare har varit följande:

- 2010 Sundsvall
- 2011 Örnsköldsvik
- 2012 Örebro
- 2013 Örebro
- 2014 Leksand, Söderhamn och Örebro (tre vinnare)
- 2015 Örnsköldsvik
- 2016 Örnsköldsvik
- 2017 Huddinge och Örebro (två vinnare)
- 2018 Sundsvall

### 2.4. Undersökningens koppling till de nationella friluftslivspolitiska målen

Resultatet av undersökningen kommer att användas för att över tid mäta kommunernas bidrag till att nå de nationella friluftslivspolitiska målen. De tio nationella friluftslivspolitiska målen är:

1. Tillgänglig natur för alla
2. Starkt engagemang och samverkan
3. Allemansrätten
4. Tillgång till natur för friluftsliv
5. Attraktiv tätortsnära natur
6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet
8. Ett rikt friluftsliv i skolan
9. Friluftsliv för god folkhälsa
10. God kunskap om friluftslivet

Efter varje fråga i undersökningen anges vilket av de tio nationella friluftslivspolitiska målen som frågan är kopplad till. Mer information om målen finns på [www.naturvardsverket.se](http://www.naturvardsverket.se)

## 2.5. Genomförande

### 2.5.1. Projektorganisation

Undersökningen har genomförts av Origo Group på uppdrag av Naturvårdsverket. Lena Nerkegård, Naturvårdsverket, har varit kontaktperson för de utdelande organisationerna. I projektgruppen för undersökningen har dessutom ingått Dina Evenéus, Svenskt Friluftsliv och Kenneth Johansson, Sveriges Fritids- och Kulturchefsörening. Analys och sammanställning av resultaten samt rapportskrivning har genomförts av Denis Zgela och Josefine Schelin på Origo Group.

### 2.5.2. Undersökningens frågeställningar

Följande områden ingick i undersökningen:

- Planer för friluftsliv (kapitel 3)
- Information och samarbete (kapitel 4)
- Aktiviteter inom friluftsliv (kapitel 5)
- Motivering och det goda exemplet (bilaga 2)

Frågemallen med innehåll är ursprungligen framtagen av de utdelande organisationerna – med stöd av forskare i det nu avslutade forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring. Under 2017 har utmärkelsen utvärderats och flera frågor har justerats, några tillkommit och någon utgått. Syftet har b.l.a. varit att säkerställa att olika kommuntyper med olika förutsättningar ändå har samma möjlighet att vinna, samt se över hur frågeställningar kopplar till målen för friluftspolitiken.

Den enkät som användes i undersökningen återfinns i bilaga 1.

### 2.5.3. Datainsamlingsmetod

Datainsamlingen genomfördes via en webbenkät under perioden 3 december 2018 – 15 februari 2019. Tre påminnelser via e-post gjordes till de kommuner som ännu inte besvarat enkäten. Kommuner som inte svarat på enkäten efter påminnelserna kontaktades per telefon.

### 2.5.4. Svarsfrekvens

Totalt har 223 av Sveriges 290 kommuner fullföljt hela enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 77 procent (svarsfrekvensen för 2018 års undersökning var 70 procent).

Någon bortfallsanalys om motiven till att inte svara på undersökningen har inte ingått i uppdraget. Vid påminnelseamtal till de kommuner som inte svarat på enkäten framgick dock följande tre huvudorsaker till att kommunen inte svarat på enkäten:

- 1) Tidsbrist
- 2) Svårt att samla in kompletta svar då frågorna berör flera olika verksamheter i kommunen
- 3) Kommunen ser inget mervärde av att medverka. Flera har bland annat angett att de saknar resurser eller är en för liten kommun för att kunna tävla mot övriga kommuner.

### 2.5.5. Poängbedömning

Totalt kunde en kommun få maximalt 32 poäng i undersökningen. Poängfördelningen framgår av enkätformuläret (Bilaga 1).

Poängfördelningen inom undersökningens tre områden ser ut som följande:

- Planer för friluftsliv (11 poäng)
- Information och samarbeten kring friluftsliv (7 poäng)
- Aktiviteter inom friluftsliv (14 poäng)

Den kommun som får flest antal poäng i undersökningen utses till Sveriges friluftskommun 2019. Andelen poäng som kommunerna har fått av totalpoängen jämförs också med snittet av andelen poäng från de tre senaste årens undersökningar. Den kommun som har förbättrat sig mest, dvs. har fått störst positivt värde på differensen, utses till Årets förbättrare 2019.

### 2.5.6. Rapportupplägg

I kapitel 1 finns en sammanfattning av rapporten. Kapitel 2 innehåller fakta om undersökningen. Därefter presenteras resultatet från de tre delområdena i kapitel 3-5. För varje område presenteras resultaten på totalnivå, där resultatet per fråga visualiseras i diagram. I kapitel 6 redovisas respektive kommuns resultat totalt och per delområde. Slutligen presenteras årets vinnare av Utmärkelsen Sveriges Friluftskommun 2019 i kapitel 7 samt Årets förbättrare 2019 i kapitel 8.

Enkätfrågor, öppna svar, goda exempel och ranking efter totalpoäng presenteras i bilagor.

## 2.6. Definitioner och avgränsningar

I undersökningen om Sveriges friluftskommun 2019 används följande definitioner och avgränsningar. Definitioner och avgränsningar fanns med i den enkät som distribuerades till kommunerna.

- **Friluftsliv**

Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. (SFS 2010:2008)

- **Naturturism**

Naturturism omfattar människors aktiviteter när de vistas i naturområden utanför sin vanliga omgivning. (Professor Peter Fredman, forskningsinstitutet ETOUR)

- **Friluftorganisation**

Med friluftorganisation menas ideell organisation som har till huvudändamål eller som i en väsentlig del av sin verksamhet bedriver eller främjar långsiktigt hållbart friluftsliv. (SFS 2010:2008)

- **Säkerställt friluftsområde**

Ett område med värden för friluftslivet som är skyddat som naturreservat eller i detaljplan.

- **Avgränsningar**

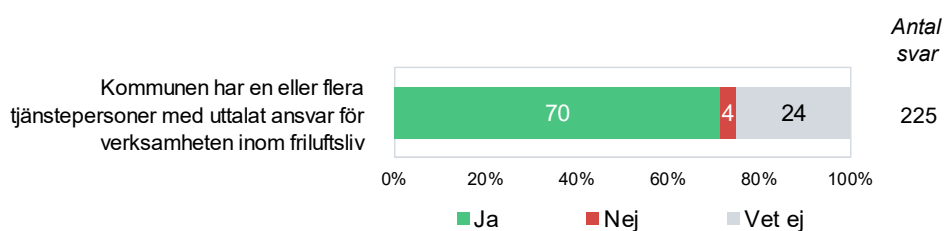
Insatser gäller för de som är genomförda under 2018.

### 3. Planer för friluftsliv

Området *Kommunens planer för friluftsliv* innehåller nio frågor med syftet att fånga upp kommunernas arbete med friluftsliv på politiskt/strategisk nivå.

#### Ansvar för friluftsförfrågor inom kommunen

Sju av tio kommuner (70 procent) uppger att de har en eller flera tjänstepersoner med uttalat ansvar för kommunens verksamhet inom friluftsliv, alternativt att ansvaret för friluftslivsfrågorna tydligt ingår i en tjänstepersons uppdrag. Resultatet ligger något lägre jämfört med 2018.



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen har en eller flera tjänstepersoner med uttalat ansvar för verksamheten inom friluftsliv	70%	75%	56%	61%	56%	58%	61%	52%	56%	47%

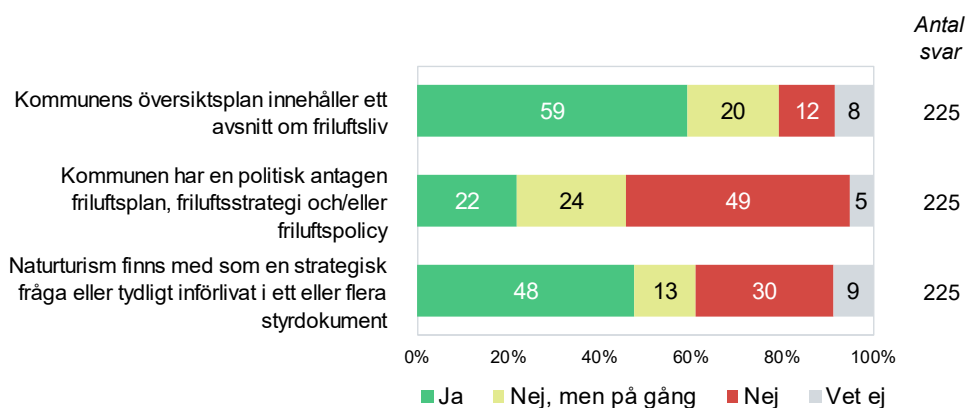
#### Planer och styrdokument kopplade till friluftsliv

Tre av fem kommuner (59 procent) har en översiktsplan (eller fördjupningar/tillägg till denna) med ett avsnitt om friluftsliv, där ambitionerna framgår tydligt och planen/fördjupningen/tillägget är beslutade eller aktualitetsprövade de senaste fyra åren. Det är en högre andel kommuner som anger detta jämfört med 2018.

Drygt en av fem kommuner (22 procent) uppger att de har en politiskt antagen friluftsplän, friluftsstrategi och/eller friluftspolicy innehållande exempelvis konkreta mål, riktlinjer, hantering av markkonflikter, planering för friluftsliv. Det är en fortsatt låg siffra, men däremot ett högre resultat än 2018 års mätning.

Hälften av kommunerna (48 procent) har naturturism som en strategisk fråga eller tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument, vilket är lägre än 2018 men däremot ett högre resultat jämfört med tidigare mätningar.

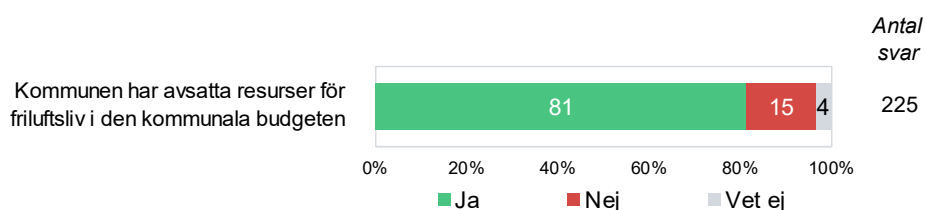




Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunens översiktsplan innehåller ett avsnitt om friluftsliv	<b>59%</b>	54%	44%	50%	45%	51%	49%	44%	47%	50%
Kommunen har en politisk antagen friluftspolicy	<b>22%</b>	15%	14%	17%	13%	13%	15%	10%	13%	12%
Naturturism finns med som en strategisk fråga eller tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument	<b>48%</b>	59%	46%	44%	41%	41%	35%	31%	29%	-

### Avsatta resurser i den kommunala budgeten

Fyra av fem kommuner (81 procent) har avsatta resurser för friluftsliv i den kommunala budgeten (ekonomiska och/eller personella). Det är en något lägre andel jämfört med 2018.



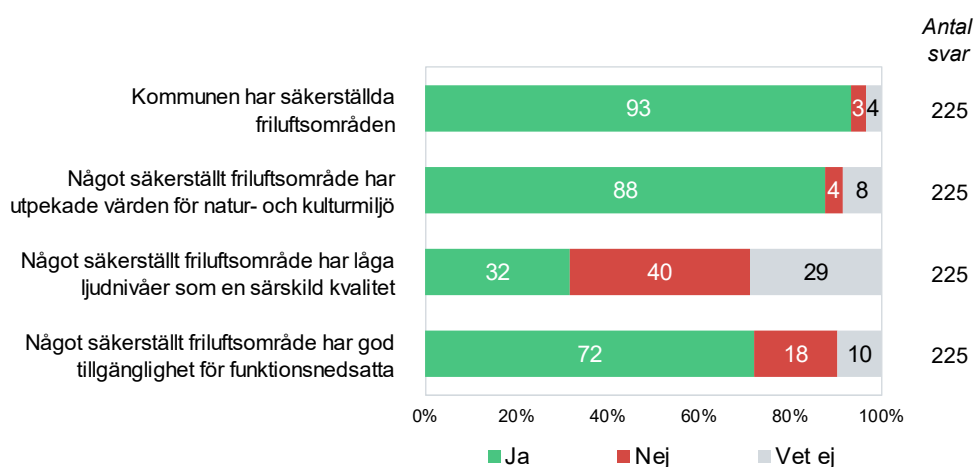
Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen har avsatta resurser för friluftsliv i den kommunala budgeten	<b>81%</b>	87%	-	-	-	87%	89%	86%	84%	83%

### Säkerställda friluftsområden inom kommunen

De allra flesta kommuner har säkerställda friluftsområden (93 procent). Omkring nio av tio kommuner anger att något säkerställt friluftsområde har utpekade värden för natur- och kulturmiljö (88 procent).

En av tre kommuner anger att något säkerställt friluftsområde har låga ljudnivåer som en särskild kvalitet (32 procent). Det är ett något lägre resultat jämfört med 2018.

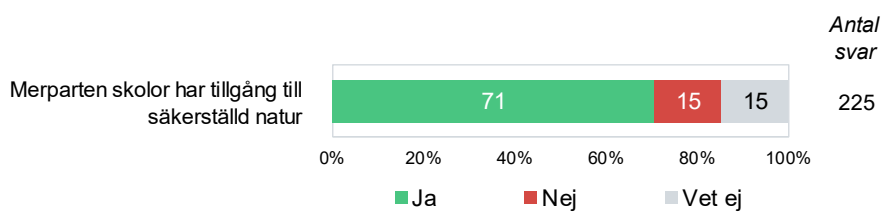
Merparten av kommunerna uppger att något säkerställt friluftsområde har god tillgänglighet för funktionsnedsatta (72 procent). Detta är en ökning med åtta procentenheter sedan 2015, då frågan först ställdes.



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen har säkerställda friluftsområden	93%	91%	89%	91%	89%	90%	89%	83%	91%	90%
Något säkerställt friluftsområde har utpekade värden för natur- och kulturmiljö	88%	91%	-	-	-	-	-	-	-	-
Något säkerställt friluftsområde har låga ljudnivåer som en särskild kvalitet	32%	36%	-	-	-	-	-	-	-	-
Något säkerställt friluftsområde har god tillgänglighet för funktionsnedsatta	72%	70%	66%	69%	64%	-	-	-	-	-

### Skolornas tillgång till säkerställd natur

Sju av tio kommuner anger att merparten skolor (>50%) i kommunen har tillgång till säkerställd natur inom 300 meter med syftet att kunna användas under skoltid. Det är ett något högre resultat jämfört med 2018 och på lång sikt kan en positiv utveckling urskiljas.



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Merparten skolor har tillgång till säkerställd natur	<b>71%</b>	68%	58%	52%	52%	47%	46%	47%	43%	41%

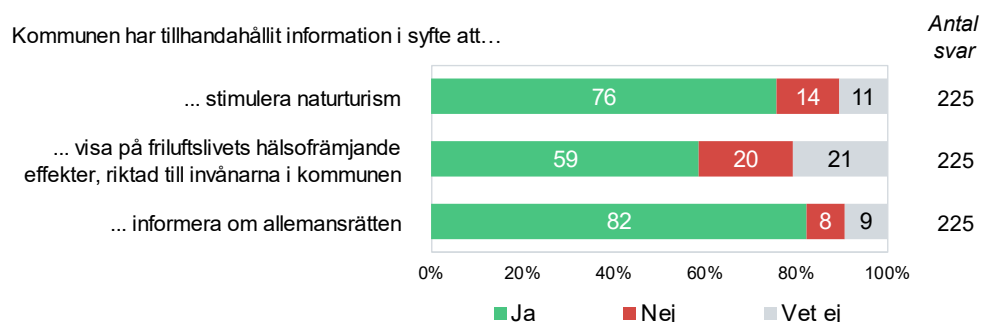
## 4. Information och samarbete

Området *Kommunens information och samarbete kring friluftsliv* innehåller fem frågor med syftet att ta reda på hur kommunen arbetar med naturvägledning och information om friluftsliv samt hur samarbetet kring friluftslivsfrågor ser ut inom kommunen respektive över kommungränserna.

### Information om friluftsliv, naturturism och allemansrätten

De flesta kommunerna har tillhandahållit information med syfte att stimulera naturturism (76 procent) och informera om allemansrätten (82 procent). Det är en något lägre andel än 2018 som har tillhandahållit information med syfte att stimulera naturturism, medan resultatet för information om allemansrätten förhåller sig oförändrat.

Tre av fem kommuner (59 procent) har tillhandahållit information med syfte att visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter, riktad till invånarna i kommunen. Resultatet ligger i nivå med 2018 års mätning.



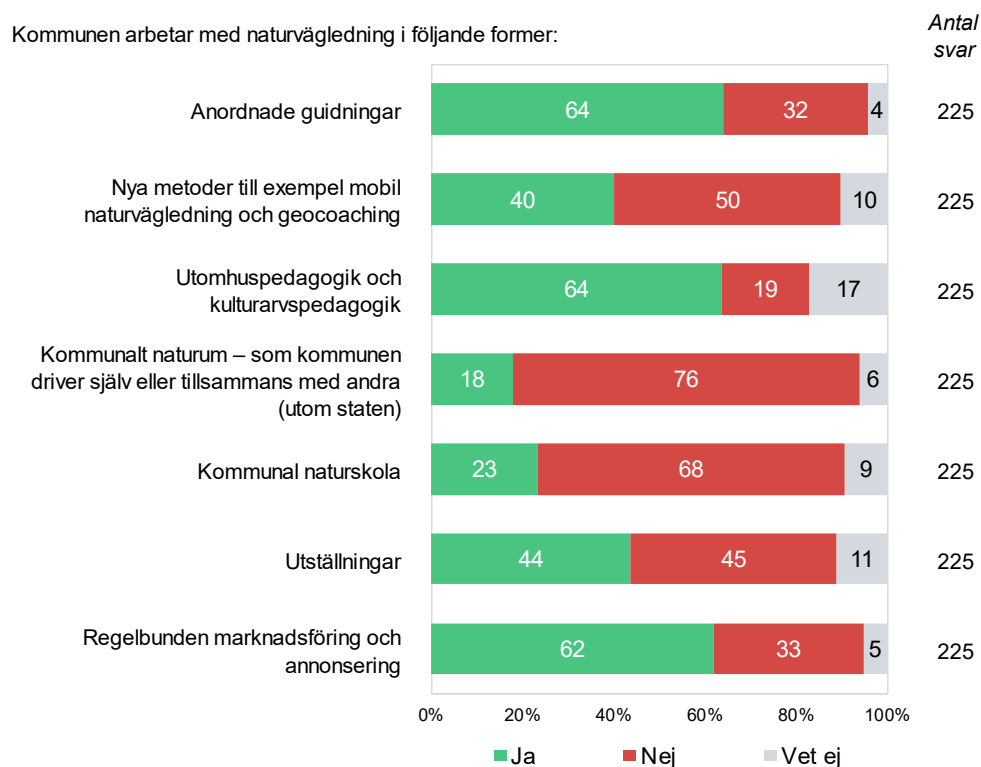
Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
<i>Kommunen har tillhandahållit information i syfte att...</i>										
... stimulera naturturism	76%	79%	-	-	-	-	-	-	-	-
... visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter, riktad till invånarna i kommunen	59%	60%	-	-	-	-	-	-	-	-
... informera om allemansrätten	82%	82%	65%	65%	64%	64%	64%	56%	58%	-

### Kommunens arbete med naturvägledning

De allra flesta kommunerna (87 procent) anger att de arbetar med naturvägledning. Drygt tre av fem kommuner arbetar med naturvägledning i följande former: *Anordnade guidningar* (64 procent), *Utomhuspedagogik och kulturarvspedagogik* (64 procent) samt *Regelbunden marknadsföring och annonsering* (62 procent). En

lägre andel av kommunerna arbetar med naturvägledning i följande former: *Utställningar* (44 procent), *Nya metoder till exempel mobil naturvägledning och geocoaching* (40 procent), *Kommunal naturskola* (23 procent) och/eller *Kommunalt naturum – som kommunen driver själv eller tillsammans med andra (utom staten)* (18 procent).

Utöver de former av naturvägledning som fanns med som svarsalternativ i enkäten har några kommuner angett att de arbetar med naturvägledning i annan form. Dessa svar redovisas i bilaga 3.

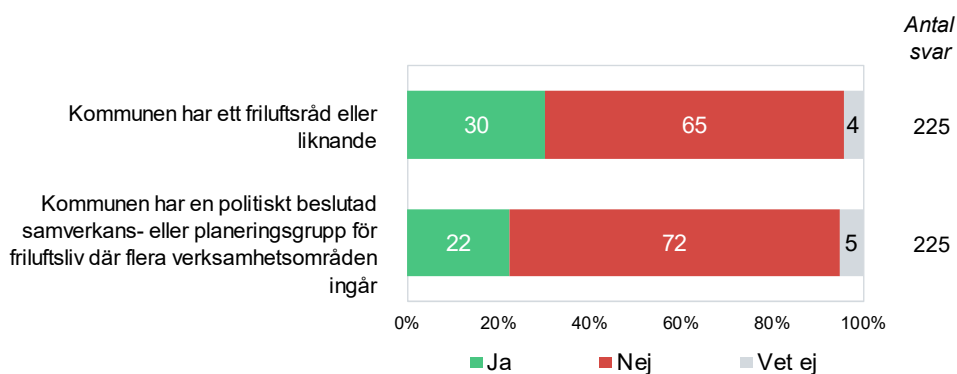


Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
<i>Kommunen arbetar med naturvägledning i följande former:</i>										
Anordnade guidningar	<b>64%</b>	70%	51%	55%	47%	-	-	-	-	-
Nya metoder till exempel mobil naturvägledning och geocoaching	<b>40%</b>	39%	24%	31%	27%	-	-	-	-	-
Utomhuspedagogik och kulturarvspedagogik	<b>64%</b>	66%	49%	50%	41%	-	-	-	-	-
Kommunalt naturum – som kommunen driver själv eller tillsammans med andra (utom staten)	<b>18%</b>	16%	14%	20%	16%	-	-	-	-	-
Kommunal naturskola	<b>23%</b>	26%	19%	20%	19%	-	-	-	-	-
Utställningar	<b>44%</b>	42%	28%	31%	25%	-	-	-	-	-
Regelbunden marknadsföring och annonsering	<b>62%</b>	53%	38%	42%	35%	-	-	-	-	-

### Samarbete och samverkan inom kommunen

Tre av tio kommuner (30 procent) har ett friluftsråd eller liknande för dialog med till exempel ideella friluftsförbund, stiftelser, markägare med flera kring friluftslivsfrågor i kommunen. Resultatet ligger något lägre än 2018 men däremot högre jämfört med tidigare mätningar.

Var femte kommun (22 procent) har en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår. Det är ett något lägre resultat jämfört med 2018.



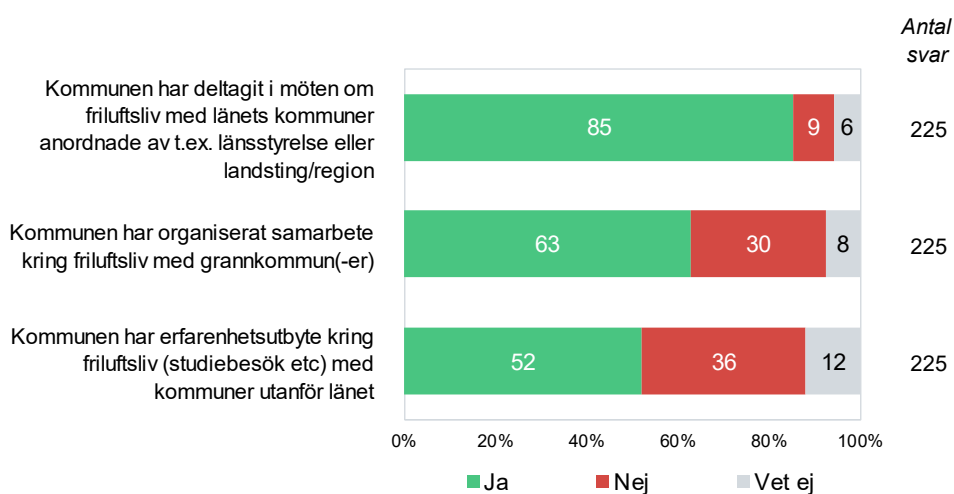
Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen har ett friluftsråd eller liknande	<b>30%</b>	33%	26%	28%	18%	21%	21%	19%	-	-
Kommunen har en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår	<b>22%</b>	25%	19%	20%	14%	16%	18%	-	-	-

### Samverkan kring friluftslivsfrågor över kommungränsen

Nio av tio kommuner har samverkat kring friluftslivsfrågor över kommungränsen (89 procent), vilket är något lägre jämfört med 2018 (94 procent).

Majoriteten av kommunerna anger att de har deltagit i möten om friluftsliv med länets kommuner anordnade av t.ex. länsstyrelse eller landsting/region (85 procent), samt att de har haft organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er) (63 procent). Hälften av kommunerna uppger att de har haft erfarenhetsutbyte kring friluftsliv (studiebesök etc) med kommuner utanför länet (52 procent).

Resultaten är lägre än 2018 vad gäller organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er) och erfarenhetsutbyte kring friluftsliv.



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen har deltagit i möten om friluftsliv med länets kommuner anordnade av t.ex. länsstyrelse eller landsting/region	85%	86%	-	-	-	-	-	-	-	-
Kommunen har organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er)	63%	70%	-	-	-	-	-	-	-	-
Kommunen har erfarenhetsutbyte kring friluftsliv (studiebesök etc) med kommuner utanför länet	52%	65%	-	-	-	-	-	-	-	-

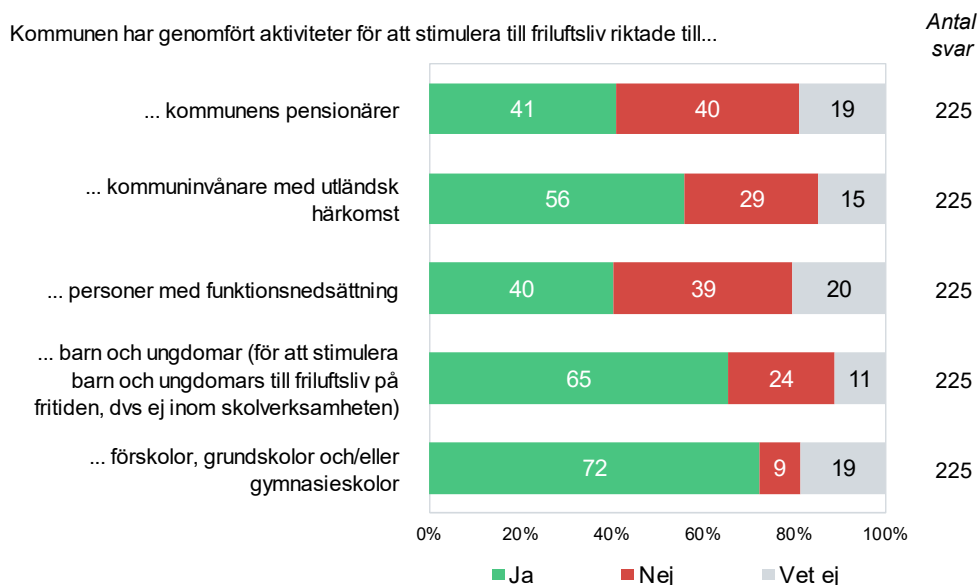
## 5. Aktiviteter inom friluftsliv

Frågeområdet *Aktiviteter och insatser inom friluftsliv* består av åtta frågor med syftet att ta reda på vilka aktiviteter och insatser som kommunen genomfört under 2018 för att stimulera friluftsliv.

### Riktade aktiviteter för att stimulera till friluftsliv

En klar majoritet av kommunerna anger att de har genomfört aktiviteter riktade till olika målgrupper för att stimulera till friluftsliv (85 procent). Den målgrupp som flest kommuner har riktat aktiviteter till är *förskolor, grundskolor och/eller gymnasieskolor* (72 procent), följt av *barn och ungdomar* (65 procent) och *kommuninvånare med utländsk härkomst* (56 procent). Två av fem kommuner har genomfört aktiviteter riktat till *kommunens pensionärer* (41 procent) och *personer med funktionsnedsättning* (40 procent).

Resultaten ligger på något lägre nivåer i år än 2018 gällande andelen kommuner som har genomfört aktiviteter för att stimulera till friluftsliv.

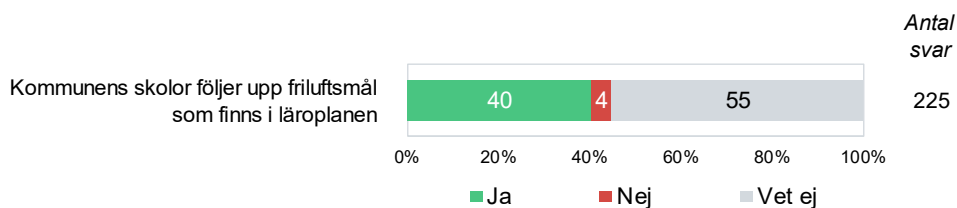




Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
<i>Kommunen har genomfört aktiviteter för att stimulera till friluftsliv riktade till...</i>										
... kommunens pensionärer	41%	46%	43%	40%	40%	-	-	30%	31%	28%
... kommuninvånare med utländsk härkomst	56%	61%	54%	42%	36%	-	-	30%	26%	19%
... personer med funktionsnedsättning	40%	47%	40%	38%	37%	-	-	39%	39%	32%
... barn och ungdomar (för att stimulera barn och ungdomars till friluftsliv på fritiden, dvs ej inom skolverksamheten)	65%	70%	66%	55%	62%	-	-	55%	49%	45%
... förskolor, grundskolor och/eller gymnasieskolor	72%	74%	73%	69%	62%	-	-	67%	59%	-

### Uppföljning av friluftsmål i läroplanen

Mer än hälften av kommunerna (55 procent) kan inte ta ställning till om kommunens skolor följer upp friluftsmål som finns i läroplanen. Två av fem kommuner anger att skolorna följer upp friluftsmålen.

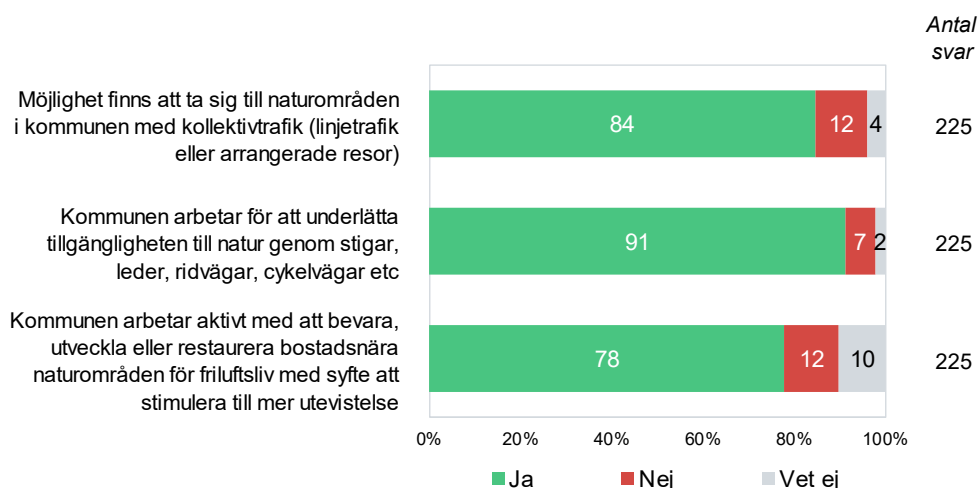


Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunens skolor följer upp friluftsmål som finns i läroplanen <sup>1</sup>	40%	-	-	-	-	-	-	-	-	-

### Tillgänglighet till natur

Drygt fyra av fem kommuner anger att det finns möjlighet att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik (84 procent). De allra flesta kommunerna arbetar för att underlätta tillgängligheten till natur genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etc (91 procent), och arbetar aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utevistelse (78 procent).

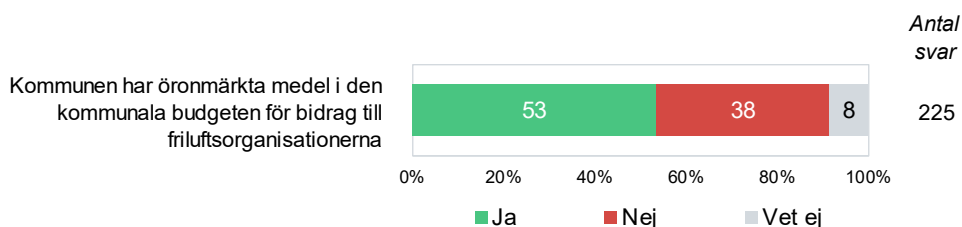
<sup>1</sup> Ny fråga i årets enkät



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Möjlighet finns att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik (linjetrafik eller arrangerade resor)	84%	82%	40%	40%	39%	40%	36%	24%	27%	-
Kommunen arbetar för att underlätta tillgängligheten till natur genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etc	91%	93%	91%	91%	86%	-	-	-	-	-
Kommunen arbetar aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utvistelse	78%	81%	88%	91%	81%	-	-	-	-	-

### Bidrag till friluftorganisationer

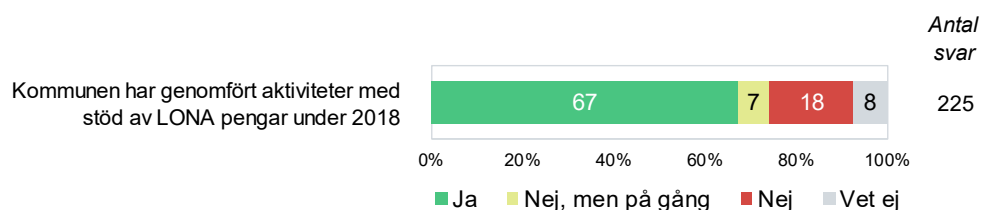
Drygt hälften av kommunerna (53 procent) svarar att de har öronmärkta medel den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna (53 procent). Jämfört med 2018 är det en klart lägre andel, men frågan har däremot formulerats om och kan med stor sannolikhet ha påverkat svaren.



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen har öronmärkta medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna <sup>2</sup>	53%	81%	-	-	-	-	-	-	-	-

### Aktiviteter med stöd av LONA pengar

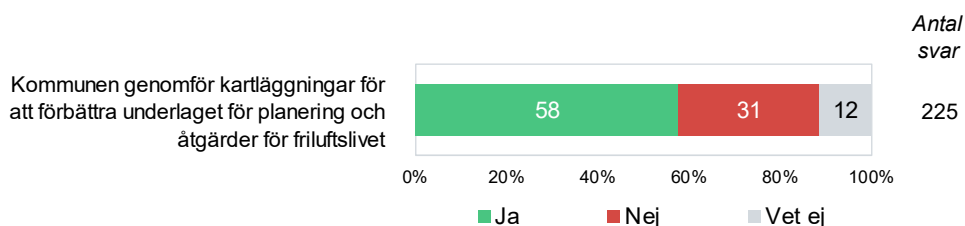
Två av tre kommuner (67 procent) har genomfört aktiviteter med stöd av LONA-pengar under 2018. Detta är elva procentenheter högre än 2018.



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen har genomfört aktiviteter med stöd av LONA pengar under 2018	67%	56%	44%	-	-	-	-	-	-	-

### Kartläggningar som underlag för planering och åtgärder

Nästan tre av fem kommuner (58 procent) anger att kommunen genomför kartläggningar (genom exempelvis besöksräkning, intervjuer, enkäter) för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet. Resultatet ligger i nivå med 2018 och uppvisar en positiv utveckling under de fem år som frågan varit med i undersökningen.



Andel Ja-svar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunen genomför kartläggningar för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet	58%	59%	54%	48%	48%	-	-	-	-	-

<sup>2</sup> Frågan har omformulerats till öronmärkta medel istället för avsatta medel

## 6. Resultat per kommun

I detta kapitel redovisas resultaten för varje enskild kommun. Resultaten presenteras uppdelade på län, och inom varje län redovisas kommunerna i bokstavsordning. Rankingen baseras på kommunernas totalpoäng i årets undersökning.

Län	Kommun	Ranking	Totalpoäng	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Blekinge län	Karlshamn	16	30	10	6	14
	Karlskrona	9	31	10	7	14
	Olofström	1	32	11	7	14
Dalarnas län	Sölvesborg	47	27	10	5	12
	Borlänge	131	19	8,5	4	6,5
	Falu	189	12,5	4,5	2,5	5,5
	Gagnef	163	15,5	4	4	7,5
	Hedemora	143	18	7,5	5	5,5
	Leksand	1	32	11	7	14
	Ludvika	1	32	11	7	14
	Mora	94	23	9	5	9
	Orsa	208	9	4	2	3
	Rättvik	112	21	6	5	10
	Smedjebacken	9	31	10	7	14
	Säter	89	23,5	9	4	10,5
	Älvdalen	36	28	8	6	14
Gotlands län	Gotland	213	8	4	0	4
Gävleborgs län	Bollnäs	47	27	10	5	12
	Gävle	47	27	8,5	6	12,5
	Hofors	199	11	4	5	2
	Hudiksvall	16	30	10	6	14
	Ljusdal	70	25	11	5	9
	Ockelbo	120	20,5	8	4	8,5
	Ovanåker	127	19,5	9	5	5,5
	Sandviken	112	21	7,5	4	9,5
	Falkenberg	149	17	8	4,5	4,5
Hallands län	Halmstad	134	18,5	8	5	5,5
	Kungsbacka	100	22	10,5	4	7,5
	Laholm	61	26	8,5	5	12,5
	Berg	85	24	7,5	5	11,5
Jämtlands län	Krokom	205	9,5	4	1	4,5
	Ragunda	134	18,5	6	5	7,5
	Strömsund	107	21,5	10	3,5	8
	Eksjö	70	25	10	5	10
Jönköpings län	Gislaved	224	4	0	2	2
	Gnosjö	89	23,5	10	4	9,5
	Jönköping	1	32	11	7	14

Län	Kommun	Ranking	Total-poäng	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Jönköpings län	Nässjö	182	13	5,5	3,5	4
	Tranås	9	31	11	7	13
	Vaggeryd	222	4,5	0	2,5	2
Kalmar län	Värnamo	16	30	9	7	14
	Borgholm	199	11	3,5	1,5	6
	Emmaboda	127	19,5	7,5	3,5	8,5
	Hultsfred	199	11	5	1	5
	Högsby	182	13	6	4	3
	Kalmar	120	20,5	5,5	3	12
	Mönsterås	9	31	10	7	14
	Mörbylånga	180	13,5	5,5	1,5	6,5
	Nybro	27	29,5	10,5	6	13
	Oskarshamn	146	17,5	10	4	3,5
	Vimmerby	225	0	0	0	0
	Västervik	89	23,5	9,5	4	10
	Kronobergs län	Alvesta	112	21	9	2
Lessebo		100	22	6	4	12
Ljungby		124	20	7	4	9
Tingsryd		151	16,5	5,5	5,5	5,5
Växjö		47	27	9	4	14
Älmhult		85	24	10	5	9
Norrbottens län	Arjeplog	9	31	11	7	13
	Arvidsjaur	221	5	3	1	1
	Boden	134	18,5	4	5	9,5
	Gällivare	41	27,5	10	6	11,5
	Haparanda	112	21	10	3	8
	Jokkmokk	75	24,5	8	4,5	12
	Kalix	1	32	11	7	14
	Kiruna	151	16,5	4	5	7,5
	Luleå	27	29,5	9,5	6	14
	Piteå	1	32	11	7	14
	Övertorneå	189	12,5	6,5	0,5	5,5
Skåne län	Bjuv	157	16	3	4	9
	Bromölla	27	29,5	11	7	11,5
	Burlöv	189	12,5	6,5	2,5	3,5
	Båstad	220	5,5	2	1,5	2
	Eslöv	214	7,5	2	1,5	4
	Helsingborg	134	18,5	7	4,5	7
	Hässleholm	85	24	8	7	9
	Höganäs	176	14	4,5	4	5,5
	Höör	203	10	4,5	1	4,5
	Kristianstad	16	30	10	6	14
	Kävlinge	163	15,5	5,5	1,5	8,5
	Lomma	16	30	10	7	13
	Lund	53	26,5	7,5	7	12
	Perstorp	149	17	6	3	8
	Staffanstorps	194	11,5	5,5	1,5	4,5
	Tomelilla	169	15	5,5	2	7,5
	Trelleborg	75	24,5	9	5	10,5
Vellinge	100	22	7,5	6	8,5	
Ystad	64	25,5	8,5	5	12	

Län	Kommun	Ranking	Total-poäng	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Skåne län	Åstorp	194	11,5	5	2,5	4
	Ängelholm	100	22	8,5	4	9,5
	Örkelljunga	208	9	6,5	1	1,5
Stockholms län	Östra Göinge	53	26,5	10,5	6	10
	Botkyrka	127	19,5	8	3	8,5
	Danderyd	112	21	9	4	8
	Haninge	100	22	8,5	5	8,5
	Huddinge	9	31	11	6	14
	Lidingö	64	25,5	8,5	5,5	11,5
	Nacka	47	27	9	4	14
	Norrtälje	75	24,5	9	5	10,5
	Nynäshamn	214	7,5	3,5	2	2
	Salem	146	17,5	7	3	7,5
	Sollentuna	30	29	10	5	14
	Solna	151	16,5	6	4	6,5
	Stockholm	53	26,5	9,5	5,5	11,5
	Sundbyberg	169	15	4,5	4	6,5
	Södertälje	214	7,5	3,5	0	4
	Tyresö	94	23	8,5	5	9,5
	Täby	163	15,5	7,5	2,5	5,5
	Upplands Väsby	194	11,5	4	4	3,5
	Upplands-Bro	70	25	9	5	11
	Vallentuna	151	16,5	8	2	6,5
Södermanlands län	Värmdö	182	13	5,5	2,5	5
	Eskilstuna	36	28	10	6	12
	Gnesta	64	25,5	9	4,5	12
	Katrineholm	124	20	8	3,5	8,5
	Nyköping	36	28	9	6	13
	Oxelösund	176	14	2,5	4	7,5
	Strängnäs	151	16,5	10	1	5,5
	Trosa	70	25	10	5	10
	Vingåker	217	6,5	0	2,5	4
	Uppsala län	Enköping	53	26,5	10	5
Heby		41	27,5	7,5	6	14
Håbo		100	22	7,5	6	8,5
Knivsta		94	23	6,5	5	11,5
Tierp		64	25,5	10	6	9,5
Uppsala		16	30	10	6	14
Älvkarleby		127	19,5	7	3	9,5
Östhammar		75	24,5	8,5	5	11
Värmlands län	Arvika	189	12,5	4,5	2,5	5,5
	Eda	182	13	5	3,5	4,5
	Filipstad	30	29	10	6	13
	Forshaga	194	11,5	3	4	4,5
	Grums	208	9	4,5	1	3,5
	Hagfors	61	26	8	5	13
	Hammarö	182	13	8	1,5	3,5
	Karlstad	75	24,5	6,5	4	14
	Kil	124	20	9	3,5	7,5
	Kristinehamn	75	24,5	8	6	10,5
	Munkfors	134	18,5	6,5	5,5	6,5

Län	Kommun	Ranking	Total-poäng	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Värmlands län	Sunne	53	26,5	10,5	4,5	11,5
	Säffle	89	23,5	10	5	8,5
	Torsby	163	15,5	6,5	5	4
	Årjäng	211	8,5	2,5	2	4
Västerbottens län	Dorotea	143	18	6	2,5	9,5
	Lycksele	131	19	6,5	5	7,5
	Malå	134	18,5	10	3	5,5
	Nordmaling	176	14	7	2,5	4,5
	Norsjö	202	10,5	4,5	1	5
	Robertsfors	9	31	11	6	14
	Skellefteå	36	28	8	6	14
	Sorsele	53	26,5	10	6	10,5
	Storuman	131	19	6	4,5	8,5
	Umeå	16	30	10	6	14
	Vilhelmina	85	24	10	7	7
	Vindeln	182	13	5	2	6
	Vännäs	53	26,5	10	6	10,5
	Åsele	107	21,5	8	3	10,5
Västernorrlands län	Härnösand	64	25,5	10	6	9,5
	Kramfors	107	21,5	9,5	4	8
	Sollefteå	36	28	9	6	13
	Sundsvall	1	32	11	7	14
	Timrå	169	15	5,5	2	7,5
	Ånge	169	15	5,5	2	7,5
	Örnsköldsvik	16	30	9	7	14
	Fagersta	163	15,5	5	1,5	9
Västmanlands län	Hallstahammar	107	21,5	9	5	7,5
	Köping	112	21	10	3,5	7,5
	Norberg	134	18,5	5,5	5,5	7,5
	Sala	34	28,5	11	6	11,5
	Surahammar	107	21,5	6,5	4	11
	Västerås	30	29	9,5	7	12,5
Västra Götalands län	Ale	157	16	6	3,5	6,5
	Alingsås	70	25	9	5	11
	Bengtsfors	194	11,5	5	2,5	4
	Bollebygd	203	10	3,5	2,5	4
	Borås	61	26	10	6	10
	Falköping	41	27,5	10	7	10,5
	Grästorp	157	16	5,5	4	6,5
	Göteborg	16	30	9	7	14
	Götene	89	23,5	10	4	9,5
	Herrljunga	175	14,5	6	4	4,5
	Hjo	157	16	6,5	4	5,5
	Härryda	34	28,5	10	7	11,5
	Karlsborg	75	24,5	11	6	7,5
	Kungälv	180	13,5	6	3	4,5
	Lidköping	47	27	9	4	14
	Lilla Edet	218	6	3	1	2
	Lysekil	189	12,5	5	3,5	4
Mark	211	8,5	5	1,5	2	
Mellerud	205	9,5	5	3	1,5	

Län	Kommun	Ranking	Totalpoäng	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Västra Götalands län	Orust	41	27,5	10	6	11,5
	Partille	163	15,5	7	3,5	5
	Skara	112	21	7	7	7
	Sotenäs	146	17,5	6	3,5	8
	Stenungsund	218	6	3,5	0,5	2
	Strömstad	143	18	11	3	4
	Tibro	100	22	6,5	6	9,5
	Tjörn	16	30	11	5	14
	Tranemo	205	9,5	0	3	6,5
	Trollhättan	41	27,5	11	7	9,5
	Töreboda	222	4,5	1	0	3,5
	Uddevalla	75	24,5	8	6	10,5
	Ulricehamn	134	18,5	10	4	4,5
	Vara	120	20,5	8	5	7,5
	Åmål	75	24,5	10	4	10,5
	Örebro län	Öckerö	157	16	7	4
Askersund		169	15	7,5	4	3,5
Degerfors		182	13	7	4	2
Hällefors		176	14	7	1	6
Karlskoga		64	25,5	10	6	9,5
Kumla		94	23	5,5	5	12,5
Laxå		75	24,5	8	6	10,5
Lekeberg		151	16,5	7	5	4,5
Nora		169	15	7,5	4,5	3
Örebro		1	32	11	7	14
Östergötlands län	Finspång	16	30	10	6	14
	Linköping	30	29	9	6	14
	Motala	53	26,5	9	5	12,5
	Norrköping	41	27,5	10	6	11,5
	Söderköping	157	16	7	3,5	5,5
	Vadstena	112	21	6,5	6	8,5
	Valdemarsvik	99	22,5	8,5	4	10
	Ydre	94	23	8	5,5	9,5
	Åtvidaberg	134	18,5	8	4	6,5
Ödeshög	120	20,5	9	2,5	9	



## 7. Årets friluftskommun 2019

De flesta kommunerna har i årets undersökning uppnått mycket goda resultat. Maximalt antal poäng i undersökningen är 32 poäng fördelat på: *Planer för friluftsliv* 11 poäng, *Information och samarbete* 7 poäng samt *Aktiviteter inom friluftsliv* 14 poäng.

26 kommuner har fått 30 poäng eller mer. Högst resultat får följande åtta kommuner: Jönköping, Kalix, Leksand, Ludvika, Olofström, Piteå, Sundsvall och Örebro. Dessa har uppnått maximala 32 poäng. Mediankommunen uppnår i undersökningen ett totalresultat på 21 poäng.

Följande kommuner har fått flest antal poäng i undersökningen:

Kommun	Ranking	Totalpoäng	Planer för friluftsliv	Information och samarbete	Aktiviteter inom friluftsliv
Jönköping	1	32	11	7	14
Kalix	1	32	11	7	14
Leksand	1	32	11	7	14
Ludvika	1	32	11	7	14
Olofström	1	32	11	7	14
Piteå	1	32	11	7	14
Sundsvall	1	32	11	7	14
Örebro	1	32	11	7	14
Arjeplog	9	31	11	7	13
Huddinge	9	31	11	6	14
Karlskrona	9	31	10	7	14
Mönsterås	9	31	10	7	14
Robertsfors	9	31	11	6	14
Smedjebacken	9	31	10	7	14
Tranås	9	31	11	7	13
Finspång	16	30	10	6	14
Göteborg	16	30	9	7	14
Hudiksvall	16	30	10	6	14
Karlshamn	16	30	10	6	14
Kristianstad	16	30	10	6	14
Lomma	16	30	10	7	13
Tjörn	16	30	11	5	14
Umeå	16	30	10	6	14
Uppsala	16	30	10	6	14
Värnamo	16	30	9	7	14
Örnsköldsvik	16	30	9	7	14
Bromölla	27	29,5	11	7	11,5
Luleå	27	29,5	9,5	6	14
Nybro	27	29,5	10,5	6	13
Filipstad	30	29	10	6	13
Linköping	30	29	9	6	14
Sollentuna	30	29	10	5	14
Västerås	30	29	9,5	7	12,5

## 8. Årets förbättrare 2019

Flertalet kommuner har i årets undersökning uppnått mycket goda resultat, jämfört med det genomsnittliga resultatet av de tre senaste årens undersökningar. Den kommun som har förbättrat sig mest är Orust kommun, följt av Laxå, Värnamo, Surahammar och Lessebo. Mediankommunen uppnår i undersökningen en positiv differens på sex procent, vilket är tre procent lägre än mätningen 2018.

Följande kommuner har förbättrat sina poäng mest jämfört med genomsnittet från de tre senaste årens undersökningar:

Kommun	Differens	Totalpoäng 2019	Andel av totalpoäng 2019	Andel av totalpoäng 2016-2018
Orust	60%	27,5	86%	26%
Laxå	44%	24,5	77%	33%
Värnamo	44%	30	94%	49%
Surahammar	42%	21,5	67%	25%
Lessebo	41%	22	69%	28%
Vännäs	40%	26,5	83%	43%
Smedjebacken	39%	31	97%	58%
Danderyd	38%	21	66%	28%
Enköping	38%	26,5	83%	45%
Bollnäs	35%	27	84%	49%
Hudiksvall	33%	30	94%	61%
Robertsfors	32%	31	97%	65%
Trosa	32%	25	78%	46%
Alingsås	30%	25	78%	48%
Gnosjö	29%	23,5	73%	45%
Olofström	29%	32	100%	71%
Sollefteå	28%	28	88%	60%
Trollhättan	28%	27,5	86%	58%
Karlskrona	26%	31	97%	71%
Åtvidaberg	25%	18,5	58%	33%
Hagfors	24%	26	81%	57%
Vara	24%	20,5	64%	40%
Dorotea	23%	18	56%	33%
Karlsborg	23%	24,5	77%	53%
Ljusdal	23%	25	78%	55%
Ludvika	23%	32	100%	77%
Norberg	23%	18,5	58%	34%
Gnesta	21%	25,5	80%	58%
Hässleholm	21%	24	75%	54%
Lidköping	21%	27	84%	63%

# Bilaga 1 – Enkät

## A. Kommunens planer för friluftsliv (11 p)

1. Har din kommun en tjänsteperson (eller flera) med uttalat ansvar för frågor gällande kommunens verksamhet inom friluftsliv (friluftsstrategi, friluftssamordnare eller motsvarande) alternativt att ansvaret för friluftslivsfrågorna tydligt ingår i en tjänstepersons uppdrag (t ex fritidschefens).

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 2)*

2. Innehåller kommunens översiktsplan (eller fördjupningar/tillägg till denna) ett avsnitt om friluftsliv, där ambitionerna framgår tydligt och planen/fördjupningen/tilläggen är beslutade eller aktualitetsprövade de senaste fyra åren?

*(2 poäng om Ja på frågan, mål 4)*

3. Har din kommun en politiskt antagen friluftsplän, friluftstrategi och/eller friluftspolicy innehållande exempelvis konkreta mål, riktlinjer, hantering av markkonflikter, planering för friluftsliv?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 1, 2 och 4)*

4. Finns naturturism med som en strategisk fråga eller tydligt införlivat i ett eller flera styrdokument (t ex näringslivsplan eller dyl)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 6)*

5. Finns det i din kommun avsatta resurser för friluftsliv i den kommunala budgeten (ekonomiska och/eller personella)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

6. Finns det i kommunen säkerställda friluftsområden? (I detaljplan, naturreservat, även kommunala naturreservat)

*(2 poäng om Ja på frågan, mål 4 och 7)*

7. Har något säkerställt friluftsområde:

- a) Utpekade värden för natur- och kulturmiljö?
- b) Låga ljudnivåer som en särskild kvalitet?

*(max 1 poäng om a och/eller b uppfylls, mål 4 och 7)*

8. Har något säkerställt friluftsområde god tillgänglighet för funktionsnedsatta?

*(0,5 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

9. Har merparten skolor (>50%) i kommunen tillgång till säkerställd natur inom 300 meter med syftet att kunna användas under skoltid

*(1,5 poäng om Ja på frågan, mål 8)*

## **B. Kommunens information och samarbete kring friluftsliv (7 p)**

1. Har kommunen tillhandahållit information med syftet att:

- a) Stimulera naturturism?
- b) Visa på friluftslivets hälsofrämjande effekter riktad till invånarna i kommunen?
- c) Informera om allemansrätten?

*(1 poäng om Ja per delfråga, mål 3, 6 och 9)*

2. Arbetar kommunen med naturvägledning? Om ja, i vilka former:

- a) Anordnade guidningar (egna eller via andra organisationer/entreprenörer)
- b) Nya metoder till exempel mobil naturvägledning och geocoaching
- c) Utomhuspedagogik och kulturarvspedagogik
- d) Kommunalt naturum – som kommunen driver själv eller tillsammans med andra (utom staten)
- e) Kommunal naturskola
- f) Utställningar
- g) Regelbunden marknadsföring och annonsering
- h) Annat, nämligen:

*(0,5 poäng om Ja per delfråga, max 1 poäng, mål 1)*

3. Har din kommun ett friluftsråd eller liknande? (För dialog med till exempel ideella friluftorganisationer, stiftelser, markägare med flera kring friluftslivsfrågor i kommunen)

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 2)*

4. Har din kommun en politiskt beslutad samverkans- eller planeringsgrupp för friluftsliv där flera verksamhetsområden ingår (exempelvis planering, näringsliv, kultur & fritid, markförvaltning, naturvård, förskola & skola)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 2)*

5. Har din kommun under 2018 aktivt samverkat kring friluftslivsfrågor över kommungränserna?

- a) Deltagit i möten om friluftsliv med länets kommuner anordnade av t ex länsstyrelse/region/landsting
- b) Organiserat samarbete kring friluftsliv med grannkommun(-er)
- c) Erfarenhetsutbyte kring friluftsliv (studiebesök etc) med kommuner utanför länet

*(0,5 poäng om Ja per delfråga, max 1 poäng, mål 2)*

### **C. Aktiviteter och insatser inom friluftsliv (14 p)**

1. Har din kommun genomfört aktiviteter för att stimulera friluftsliv, riktade till:

- a) Kommunens pensionärer?
- b) Kommuninvånare med utländsk härkomst?
- c) Personer med funktionsnedsättning?
- d) Barn och ungdomar (för att stimulera barn och ungdomars till friluftsliv på fritiden, dvs ej inom skolverksamheten)?
- e) Förskolor, grundskolor och/eller gymnasieskolor?

*(1 poäng om Ja per delfråga, mål 1 och 9)*

2. Följer kommunens skolor upp friluftsmål som finns i läroplanen?

*(1,5 poäng om Ja på frågan, mål 8)*

3. Finns möjlighet att ta sig till naturområden i kommunen med kollektivtrafik (linjetrafik eller arrangerade resor)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 5)*

4. Arbetar kommunen aktivt för att underlätta tillgängligheten till natur genom stigar, leder, ridvägar, cykelvägar etc?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

5. Arbetar kommunen aktivt med att bevara, utveckla eller restaurera bostadsnära naturområden för friluftsliv med syfte att stimulera till mer utevistelse?

*(1,5 poäng om Ja på frågan, mål 5)*

6. Finns det i din kommun öronmärkta medel i den kommunala budgeten för bidrag till friluftorganisationerna?

*(2 poäng om Ja på frågan, mål 1)*

7. Har din kommun sökt och beviljats medel via den lokala naturvårdssatsningen (LONA) och genomfört aktiviteter under 2018?

*(1 poäng om Ja på frågan)*

8. Genomför kommunen kartläggningar för att förbättra underlaget för planering och åtgärder för friluftslivet (t.ex. besöksräkning, intervjuer, enkäter etc.)?

*(1 poäng om Ja på frågan, mål 10)*

#### **D. Öppen fråga (Goda exempel med spridningspotential)**

Denna del av enkäten besvaras med syfte att:

- sprida goda exempel i arbetet med att bidra till att uppnå de friluftspolitiska målen
- användas som utslagsfråga mellan kommuner som fått högst, men lika många, poäng (juryn förbehåller sig då rätten att välja en vinnare utifrån deras bedömning).

I arbetet med att sprida goda exempel uppmärksammas kommuner som jobbat framgångsrikt med ett hållbart friluftsliv utifrån sina förutsättningar.

Särskild vikt kommer att läggas på framgångsrik samverkan mellan olika aktörer samt framåtsyftande innovativa exempel på arbete för att nå de nationella friluftslivspolitiska målen. Vi ber er ange ett exempel, max 300 tecken, ca fem-sex meningar! Ange gärna en länk för vidare information.

## Bilaga 2 – Motivering och det goda exemplet

I denna bilaga redovisas goda exempel från de fem kommuner som fått flest poäng i respektive kommungrupp samt de fem kommuner som har förbättrat sina poäng mest jämfört med genomsnittet från de tre senaste årens undersökningar. Syftet är att kommuner med liknande förutsättningar ska kunna ta del av varandras goda exempel.

Kommunerna har delats in i tre huvudgrupper enligt SKLs kommungruppsindelning från 2017. Mer information om detta finns på SKLs hemsida.

Högst totalresultat får kommungruppen C som har medianen 21,5 poäng, följt av Kommungrupp B med 21,0 poäng och A med 18,5 poäng.

Kommungrupp A - Storstäder och storstadnära kommuner

### **Huddinge kommun**

Särkerställt naturreservat med tydliga friluftsmål (38% av kommunens yta). Omfattande tillgänglighetsprojekt. Nytt enhetligt ledsystem med vägvisning både digitalt och analogt. Temaleder med forntingar. Actionleder. Projekt med Sportfiskarna och skolor tex risvaseprojekt.

### **Göteborgs stad**

Friluftsprogram antaget i KF! Tagits fram i samverkan med förvaltningar, Gbgregionen och Västkuststiftelsen. Har föregåtts av utställning, enkäter för allmänheten, workshops med friluftsföreningar samt träffar med handikapporg, GU och evenemangsbolag. Vidare arbete har gett plan för urbant friluftsliv, riktlinjer för utomhuspedagogik och plan för ridsport framtagen för beslut.

### **Lomma kommun**

Samarbetet över kommungränserna vi har i vattenråden för åarna i slättlandskapet. Ett av våra fokusområden är friluftsliv vilket möjliggör att småbyar ute i det annars fattiga landskapet erbjuds friluftsliv i form av slingor, stråk osv. Samhällsekonomiska landsbygdsprojekt över kommungränser.

### **Sollentuna kommun**

För att öka tillgängligheten till Sollentunas naturreservat görs åtgärder i ett entréområde inom varje reservat 2018-2019. Åtgärderna ska öka den fysiska tillgängligheten för personer med funktionsvariationer. De åtgärder som görs i entréområdena underlättar för en bred målgrupp. Att samla flera åtgärder inom ett

entréområde i varje reservat gör att det finns möjligheter till flera olika naturupplevelser inom ett begränsat område. Syftet är också att de åtgärderna senare ska kunna användas som goda exempel i andra områden.

### **Härryda kommun**

Kommunfullmäktige antar en Friluftspolitisk plan 2018.12.17. Tjänst som föreningsutvecklare arbetar bl a mot friluftorganisationer bl a med nya svenskar mm. Fritidsbanken: enhet som lånar ut friluftsprylar gratis. Hälsans stig.

### **Kommungrupp B - Större städer och kommuner nära större stad**

#### **Jönköpings kommun**

Ödlan - en mötesplats för natur och kultur, mitt i ett stadsutvecklingsområde, sjönära, vid stadens mest populära promenadstråk och en vägvisare ut till fyra närliggande naturreservat. Utgångspunkten är Plan för friluftsliv kopplad till de friluftspolitiska målen, miljömålen och Agenda 2030. Samverkar förvaltningar emellan, fyra sektorer och politiker för friluftslivsutvecklingen.

[www.kvarteretodlan.se](http://www.kvarteretodlan.se)

#### **Sundsvalls kommun**

Under 2018 har omfattande utveckling av Sundsvalls största friluftsområde på Södra Stadsberget genomförts i samverkan mellan ett antal förvaltningar, lokalt föreningsliv och näringslivet. Till exempel har en soptipp omvandlats till en aktivitetsyta med hinderbana och utegym. <https://sundsvall.se/utveckling-sodra-berget/>

#### **Örebro kommun**

Tillgängliggöra Kilsbergen för friluftsliv för medborgare - Förvärva, utveckla & restaurera Kilsbergsgårdar - Skyddat & restaurera landskapen - Binda ihop målpunkter med leder för vandring och MTB - Samarbete med markägare (tex. Sveaskog) & föreningar - Öppet för alla oavsett socioekonomi

<https://naturkartan.se/sv/orebro/gardsjotorp-raststuga>

#### **Tranås kommun**

Inkluderande friluftsliv i Tranås kräver samverkan över förvaltningsgränser, kommungränser, regiongränser och med civilsamhället. Honnørsord; tätortsnära, tillgänglighet, trygghet, möten. Exempel; Östanåparken, Illernreservatet, Romanäsleden, Holavedsleden, Ekbergsparken, Ekmarkspark, Naturred Torpön.

#### **Finspångs kommun**

Finspångs kommun har arbetat med integration av friluftsliv genom: En film som visar våra områden/vårt utbud. Tillsammans med föreningar byggt tre kottebanor



och två utegym. Vi har lyft friluftsfrågorna i översiktsplanen, processerna i rätt tid. Lagt in riktlinjer som stärker friluftslivet.

## **Kommungrupp C - Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner**

### **Kalix kommun**

Ett rekreationsområde har gjorts ljusare och mer välkomnande. Trygghetsfaktorn och aktiviteterna har ökat. Även en konstsnöanläggning har byggts. Snötillverkningen för skidåkarnas aktiviteter i preparerade spår sker tidigt på hösten. Klimatpåverkan för skidåkning minskar. Förutsättning för hållbar utveckling. Förvaltnings- och föreningssamverkan.

### **Leksands kommun**

Fäbodsamverkan; Detta är ett projekt finansierat med LONA-pengar. Projektet riktar sig till personer med funktionsvariationer. Dessa har under sommaren jobbat med daglig tillsyn av djuren vid några av fäbodarna i kommunen. Detta skapar dels en meningsfull tillvaro för personerna, bidrar till att hålla vårt landskap öppet, kunskapsutbyte samt förbättrad folkhälsa.

### **Ludvika kommun**

Den senaste satsningen som är intressant i Ludvika kommun är Väsman Arena. Väsman är en stor sjö som ligger mitt i Ludvika och centrumnära. I samarbete med lokala föreningar har sjön Väsman blivit tillgänglig för skidåkning, skridskoåkning, promenader med mera. <http://www.ludvikapaddlarklubb.se/vasmansarena2019/>

### **Olofströms kommun**

Vi har genomfört en omfattande samverkansinsats genom medborgarforumen Påverka friluftslivet och naturvården! och workshopen Skolnära skogar. Arbetet blev en spännande process där medborgare, föreningar m.m. och pedagoger från kommunens skolor och förskolor deltog. Hela processen dokumenterades där vi tillsammans skapade ett naturvårds- och friluftsprogram. Mer information finns på vår hemsida: <https://olofstrom.se/paverka-friluftslivet-och-naturvarden>.

### **Piteå kommun**

Två vandringskort lanserades under 2018, Vandra i Piteå och Top of Piteå. Syfte med korten är att lyfta vårt stora utbud av vandringsleder och inspirera till friluftsliv. Lyckad samverkan mellan kommun, entreprenörer, ideella föreningar, studieförbund och privatpersoner. Guidade turer succé!

**Årets förbättrare – de fem kommuner som har förbättrat sina poäng mest jämfört med genomsnittet från de tre senaste årens undersökningar.**

**Orust kommun**

Orust kommun driver en kartportal för vandrings/kulturstigar där nya leder infogas successivt, samt anordnar gränsöverskridande breddläger med olika idrotter för femteklassare.

**Laxå kommun**

Vi har arbetat fram en naturguide Tiveden Ekoturismområde med 53 naturpärlor i kommunen. Boken har skickats ut till ALLA hushåll i kommunen tillsammans med en ledkarta och ett "artbingo". Detta gjordes före sommaren 2018 och det följde med ett brev med uppmaning om friluftsliv.

**Värnamo kommun**

<https://www.varnamo.se/kommun-och-politik/dialog-forslag-och-synpunkter/landsbygdsdialog.html> <https://www.varnamo.se/startsidan/alla-nyheter-fran-varnamo-kommun/nyheter-startsida/2018-06-19-halsosam-uppvaxt-i-varnamo.html>

**Surahammars kommun**

-

**Lessebo kommun**

-

## Bilaga 3 – Ranking efter totalpoäng

Kommun	Ranking	Totalpoäng 2019	Totalpoäng 2018	Totalpoäng 2017	Totalpoäng 2016
Jönköping	1	32	30,5	31	30,5
Kalix	1	32	31	31	31
Leksand	1	32	30,5	27,5	30,5
Ludvika	1	32	-	-	24,5
Olofström	1	32	22	23,5	-
Piteå	1	32	30,5	30	29,5
Sundsvall	1	32	32	30	31
Örebro	1	32	30,5	32	31
Arjeplog	9	31	31	23	24
Huddinge	9	31	29	32	31
Karlskrona	9	31	23	22,5	-
Mönsterås	9	31	30	28	26
Robertsfors	9	31	25,5	16	21
Smedjebacken	9	31	27	22	6,5
Tranås	9	31	31	31	27,5
Finspång	16	30	29	25	27
Göteborg	16	30	26	22	28
Hudiksvall	16	30	21,5	17	20
Karlshamn	16	30	29	28	28,5
Kristianstad	16	30	27	25	28
Lomma	16	30	30	28	29
Tjörn	16	30	29,5	29	26,5
Umeå	16	30	30	30	30,5
Uppsala	16	30	28,5	24,5	27,5
Värnamo	16	30	20	12,5	15
Örnsköldsvik	16	30	28,5	29	32
Bromölla	27	29,5	31	21	29,5
Luleå	27	29,5	31	29	27,5
Nybro	27	29,5	30,5	26,5	26,5
Filipstad	30	29	28	27	21
Linköping	30	29	30	27,5	28
Sollentuna	30	29	23	23,5	24,5
Västerås	30	29	30,5	30	30
Härryda	34	28,5	26	-	27,5
Sala	34	28,5	27	20,5	24,5
Eskilstuna	36	28	26,5	22,5	24,5
Nyköping	36	28	22	24	21,5
Skellefteå	36	28	27	26	28
Sollefteå	36	28	26	19,5	12
Älvdalen	36	28	28	-	-
Falköping	41	27,5	-	20	22,5
Gällivare	41	27,5	29	26	27
Heby	41	27,5	24,5	28,5	29,5

Kommun	Ranking	Totalpoäng 2019	Totalpoäng 2018	Totalpoäng 2017	Totalpoäng 2016
Norrköping	41	27,5	22	23,5	23,5
Orust	41	27,5	3,5	5,5	15,5
Trollhättan	41	27,5	-	19	18
Bollnäs	47	27	16	18	13,5
Gävle	47	27	26	23,5	25,5
Lidköping	47	27	24,5	13	23
Nacka	47	27	23,5	21	18,5
Sölvesborg	47	27	27,5	25,5	26,5
Växjö	47	27	27,5	25,5	23,5
Enköping	53	26,5	15	8,5	20
Lund	53	26,5	25,5	28,5	28,5
Motala	53	26,5	22,5	21	23,5
Sorsele	53	26,5	27	15	20
Stockholm	53	26,5	25	20	21,5
Sunne	53	26,5	-	24,5	25
Vännäs	53	26,5	20	12	9
Östra Göinge	53	26,5	24,5	22,5	18,5
Borås	61	26	23,5	16,5	26,5
Hagfors	61	26	28	13,5	13
Laholm	61	26	26	23	17,5
Gnesta	64	25,5	16	22,5	17,5
Härnösand	64	25,5	26,5	16,5	20,5
Karlskoga	64	25,5	30	19	-
Lidingö	64	25,5	21,5	9	29,5
Tierp	64	25,5	27,5	28	17,5
Ystad	64	25,5	24,5	19	20
Alingsås	70	25	22,5	-	8
Eksjö	70	25	28	20	14,5
Ljusdal	70	25	22,5	-	13
Trosa	70	25	19	11,5	13,5
Upplands-Bro	70	25	23	25	19,5
Jokkmokk	75	24,5	21	21,5	14
Karlsborg	75	24,5	18	17,5	15,5
Karlstad	75	24,5	24,5	25	26,5
Kristinehamn	75	24,5	24,5	23	22
Laxå	75	24,5	-	-	10,5
Norrtälje	75	24,5	25,5	23	27,5
Trelleborg	75	24,5	-	21,5	-
Uddevalla	75	24,5	26,5	15,5	19
Åmål	75	24,5	25	19,5	17,5
Östhammar	75	24,5	18,5	29	19
Berg	85	24	26,5	26,5	24
Hässleholm	85	24	17,5	22	12
Vilhelmina	85	24	31	14	17
Älmhult	85	24	27	22	18,5
Gnosjö	89	23,5	-	16,5	12
Götene	89	23,5	24,5	22	20
Säffle	89	23,5	27	18,5	20
Säter	89	23,5	21	18	15

Kommun	Ranking	Totalpoäng 2019	Totalpoäng 2018	Totalpoäng 2017	Totalpoäng 2016
Västervik	89	23,5	23,5	19,5	21,5
Knivsta	94	23	19,5	13,5	18
Kumla	94	23	15,5	19	18
Mora	94	23	20	26,5	23,5
Tyresö	94	23	26	20,5	28,5
Ydre	94	23	20,5	10,5	18,5
Valdemarsvik	99	22,5	22,5	17,5	14,5
Haninge	100	22	16,5	13,5	24
Håbo	100	22	24,5	-	9
Kungsbacka	100	22	21,5	-	23
Lessebo	100	22	16	5	6
Tibro	100	22	20,5	23,5	25,5
Vellinge	100	22	-	20	13
Ängelholm	100	22	25	15	21,5
Hallstahammar	107	21,5	23,5	17,5	18,5
Kramfors	107	21,5	25	10,5	22,5
Strömsund	107	21,5	-	15	15,5
Surahammar	107	21,5	-	8	8
Åsele	107	21,5	-	18,5	14
Alvesta	112	21	22	14,5	17,5
Danderyd	112	21	-	9,5	8,5
Haparanda	112	21	22	23	21
Köping	112	21	24,5	14,5	17,5
Rättvik	112	21	18,5	11,5	16
Sandviken	112	21	21	14,5	14
Skara	112	21	-	-	16
Vadstena	112	21	-	19,5	-
Kalmar	120	20,5	22	-	28
Ockelbo	120	20,5	19	17,5	17,5
Vara	120	20,5	17,5	9,5	11
Ödeshög	120	20,5	17	17	12
Katrineholm	124	20	21	10,5	17
Kil	124	20	-	21,5	22
Ljungby	124	20	21,5	25,5	28
Botkyrka	127	19,5	-	14	21
Emmaboda	127	19,5	17	18,5	18
Ovanåker	127	19,5	17,5	19	11,5
Älvkarleby	127	19,5	18	18	19
Borlänge	131	19	22,5	19	16
Lycksele	131	19	26	18	19,5
Storuman	131	19	-	22	13,5
Boden	134	18,5	-	8,5	19
Halmstad	134	18,5	19,5	18	16,5
Helsingborg	134	18,5	20	14,5	-
Malå	134	18,5	-	23	19
Munkfors	134	18,5	19,5	13,5	-
Norberg	134	18,5	-	10	12
Ragunda	134	18,5	15,5	10,5	19,5
Ulricehamn	134	18,5	20	15,5	17,5

Kommun	Ranking	Totalpoäng 2019	Totalpoäng 2018	Totalpoäng 2017	Totalpoäng 2016
Åtvidaberg	134	18,5	10,5	8	13
Dorotea	143	18	10	11	-
Hedemora	143	18	19,5	-	13
Strömstad	143	18	25,5	12,5	15
Oskarshamn	146	17,5	11	20,5	7,5
Salem	146	17,5	13,5	11,5	8
Sotenäs	146	17,5	-	13	-
Falkenberg	149	17	20	12	-
Perstorp	149	17	-	-	-
Kiruna	151	16,5	-	-	19,5
Lekeberg	151	16,5	-	-	-
Solna	151	16,5	19	5,5	7,5
Strängnäs	151	16,5	18	16,5	19,5
Tingsryd	151	16,5	14,5	9	9,5
Vallentuna	151	16,5	19	-	-
Ale	157	16	-	11,5	18,5
Bjuv	157	16	13	-	12
Grästorp	157	16	19,5	15	19,5
Hjo	157	16	17	16	18,5
Söderköping	157	16	14,5	11	21
Öckerö	157	16	19,5	9	11
Fagersta	163	15,5	7,5	10,5	-
Gagnef	163	15,5	-	12	10,5
Kävlinge	163	15,5	14	13	12,5
Partille	163	15,5	20,5	22	12
Torsby	163	15,5	19	14,5	19
Täby	163	15,5	17	16	15,5
Askersund	169	15	19,5	9	-
Nora	169	15	13	13	10,5
Sundbyberg	169	15	13	11,5	11
Timrå	169	15	20	-	13,5
Tomelilla	169	15	18	10,5	18
Ånge	169	15	13,5	8,5	8
Herrljunga	175	14,5	21,5	15,5	6,5
Hällefors	176	14	16	14	-
Höganäs	176	14	-	13,5	23,5
Nordmaling	176	14	-	6	14
Oxelösund	176	14	-	14	18
Kungälv	180	13,5	-	7	8,5
Mörbylånga	180	13,5	18,5	12,5	20,5
Degerfors	182	13	-	11	-
Eda	182	13	18,5	4,5	15,5
Hammarö	182	13	17,5	13	10
Högsby	182	13	-	-	-
Nässjö	182	13	16,5	17,5	16,5
Vindeln	182	13	-	-	10,5
Värmdö	182	13	17	15,5	12,5
Arvika	189	12,5	-	12	13,5
Burlöv	189	12,5	16,5	12,5	11,5

Kommun	Ranking	Totalpoäng 2019	Totalpoäng 2018	Totalpoäng 2017	Totalpoäng 2016
Falu	189	12,5	15	17,5	-
Lysekil	189	12,5	13	-	15
Övertorneå	189	12,5	-	10,5	9,5
Bengtsfors	194	11,5	17,5	12	16,5
Forshaga	194	11,5	17	-	16
Staffanstorps	194	11,5	11,5	11	14,5
Upplands Väsby	194	11,5	15,5	16	-
Åstorp	194	11,5	25	20	14
Borgholm	199	11	-	14,5	16,5
Hofors	199	11	-	20,5	-
Hultsfred	199	11	10,5	15	-
Norsjö	202	10,5	-	5,5	10
Bollebygd	203	10	8	-	6
Höör	203	10	-	17	14,5
Krokom	205	9,5	-	20	-
Mellerud	205	9,5	9	9	10,5
Tranemo	205	9,5	13,5	-	-
Grums	208	9	-	12,5	18,5
Orsa	208	9	11,5	23	-
Örkelljunga	208	9	22	17	18,5
Mark	211	8,5	-	9	20
Årjäng	211	8,5	7,5	6	4,5
Gotland	213	8	-	-	-
Eslöv	214	7,5	-	15	17,5
Nynäshamn	214	7,5	9	16,5	11
Södertälje	214	7,5	-	19,5	20
Vingåker	217	6,5	13	7,5	30
Lilla Edet	218	6	-	25	7,5
Stenungsund	218	6	-	11	10
Båstad	220	5,5	15,5	12	12
Arvidsjaur	221	5	16,5	5,5	11
Töreboda	222	4,5	-	-	-
Vaggeryd	222	4,5	-	8	-
Gislaved	224	4	9,5	-	21,5
Vimmerby	225	0	-	-	7,5

## Bilaga 4 – Resultat uppdelat på län och kommun

I denna bilaga redovisas resultaten för varje enskild kommun. Förutom ranking och totalpoäng för undersökningen 2019 redovisas andel av totalpoängen 2019, andel poäng från de senaste tre årens undersökningar samt differensen mellan andel poäng 2019 jämfört med andel poäng från undersökningarna 2016-2018.

Resultaten presenteras uppdelade på län, och inom varje län redovisas kommunerna i bokstavsordning.

Län	Kommun	Ranking 2019	Totalpoäng 2019	Andel av totalpoäng 2018	Andel av totalpoäng 2016-2018	Differens
Blekinge län	Karlshamn	16	30	94%	89%	5%
	Karlskrona	9	31	97%	71%	26%
	Olofström	1	32	100%	71%	29%
	Sölvesborg	47	27	84%	83%	2%
Dalarnas län	Borlänge	131	19	59%	60%	-1%
	Falu	189	12,5	39%	51%	-12%
	Gagnef	163	15,5	48%	35%	13%
	Hedemora	143	18	56%	51%	5%
	Leksand	1	32	100%	92%	8%
	Ludvika	1	32	100%	77%	23%
	Mora	94	23	72%	73%	-1%
	Orsa	208	9	28%	54%	-26%
	Rättvik	112	21	66%	48%	18%
	Smedjebacken	9	31	97%	58%	39%
	Säter	89	23,5	73%	56%	17%
Gotlands län	Älvdalen	36	28	88%	88%	0%
	Gotland	213	8	25%	-	-
Gävleborgs län	Bollnäs	47	27	84%	49%	35%
	Gävle	47	27	84%	78%	6%
	Hofors	199	11	34%	64%	-30%
	Hudiksvall	16	30	94%	61%	33%
	Ljusdal	70	25	78%	55%	23%
	Ockelbo	120	20,5	64%	56%	8%
	Ovanåker	127	19,5	61%	50%	11%
	Sandviken	112	21	66%	52%	14%
	Sandviken	112	21	66%	52%	14%
Hallands län	Falkenberg	149	17	53%	50%	3%
	Halmstad	134	18,5	58%	56%	2%
	Kungsbacka	100	22	69%	70%	-1%
Jämtlands län	Laholm	61	26	81%	69%	12%
	Berg	85	24	75%	80%	-5%
	Krokom	205	9,5	30%	63%	-33%
	Ragunda	134	18,5	58%	47%	10%
Jönköpings län	Strömsund	107	21,5	67%	48%	20%
	Eksjö	70	25	78%	65%	13%
	Gislaved	224	4	13%	48%	-36%
	Gnosjö	89	23,5	73%	45%	29%
	Jönköping	1	32	100%	96%	4%



Län	Kommun	Ranking 2019	Total- poäng 2019	Andel av totalpoäng 2018	Andel av totalpoäng 2016-2018	Differens
Jönköpings län	Nässjö	182	13	41%	53%	-12%
	Tranås	9	31	97%	93%	4%
	Vaggeryd	222	4,5	14%	25%	-11%
Kalmar län	Värnamo	16	30	94%	49%	44%
	Borgholm	199	11	34%	48%	-14%
	Emmaboda	127	19,5	61%	56%	5%
	Hultsfred	199	11	34%	40%	-5%
	Högsby	182	13	41%	-	-
	Kalmar	120	20,5	64%	78%	-14%
	Mönsterås	9	31	97%	88%	9%
	Mörbylånga	180	13,5	42%	54%	-11%
	Nybro	27	29,5	92%	87%	5%
	Oskarshamn	146	17,5	55%	41%	14%
	Vimmerby	225	0	0%	23%	-23%
	Västervik	89	23,5	73%	67%	6%
Kronobergs län	Alvesta	112	21	66%	56%	9%
	Lessebo	100	22	69%	28%	41%
	Ljungby	124	20	63%	78%	-16%
	Tingsryd	151	16,5	52%	34%	17%
	Växjö	47	27	84%	80%	5%
Norrbottens län	Älmhult	85	24	75%	70%	5%
	Arjeplog	9	31	97%	81%	16%
	Arvidsjaur	221	5	16%	34%	-19%
	Boden	134	18,5	58%	43%	15%
	Gällivare	41	27,5	86%	85%	1%
	Haparanda	112	21	66%	69%	-3%
	Jokkmokk	75	24,5	77%	59%	18%
	Kalix	1	32	100%	97%	3%
	Kiruna	151	16,5	52%	61%	-9%
	Luleå	27	29,5	92%	91%	1%
Skåne län	Piteå	1	32	100%	94%	6%
	Övertorneå	189	12,5	39%	31%	8%
	Bjuv	157	16	50%	39%	11%
	Bromölla	27	29,5	92%	85%	7%
	Burlöv	189	12,5	39%	42%	-3%
	Båstad	220	5,5	17%	41%	-24%
	Eslöv	214	7,5	23%	51%	-27%
	Helsingborg	134	18,5	58%	54%	4%
	Hässleholm	85	24	75%	54%	21%
	Höganäs	176	14	44%	58%	-14%
	Höör	203	10	31%	49%	-18%
	Kristianstad	16	30	94%	83%	10%
	Kävlinge	163	15,5	48%	41%	7%
	Lomma	16	30	94%	91%	3%
	Lund	53	26,5	83%	86%	-3%
	Perstorp	149	17	53%	-	-
	Staffanstorps	194	11,5	36%	39%	-3%
Tomelilla	169	15	47%	48%	-2%	
Trelleborg	75	24,5	77%	67%	9%	
Vellinge	100	22	69%	52%	17%	
Ystad	64	25,5	80%	66%	14%	

Län	Kommun	Ranking 2019	Total- poäng 2019	Andel av totalpoäng 2018	Andel av totalpoäng 2016-2018	Differens
Skåne län	Åstorp	194	11,5	36%	61%	-26%
	Ängelholm	100	22	69%	64%	5%
	Örkelljunga	208	9	28%	60%	-32%
Stockholms län	Östra Göinge	53	26,5	83%	68%	15%
	Botkyrka	127	19,5	61%	55%	6%
	Danderyd	112	21	66%	28%	38%
	Haninge	100	22	69%	56%	13%
	Huddinge	9	31	97%	96%	1%
	Lidingö	64	25,5	80%	63%	17%
	Nacka	47	27	84%	66%	19%
	Norrtälje	75	24,5	77%	79%	-3%
	Nynäshamn	214	7,5	23%	38%	-15%
	Salem	146	17,5	55%	34%	20%
	Sollentuna	30	29	91%	74%	17%
	Solna	151	16,5	52%	33%	18%
	Stockholm	53	26,5	83%	69%	14%
	Sundbyberg	169	15	47%	37%	10%
	Södertälje	214	7,5	23%	62%	-38%
	Tyresö	94	23	72%	78%	-6%
	Täby	163	15,5	48%	51%	-2%
Södermanlands län	Upplands Väsby	194	11,5	36%	49%	-13%
	Upplands-Bro	70	25	78%	70%	8%
	Vallentuna	151	16,5	52%	59%	-8%
	Värmdö	182	13	41%	47%	-6%
	Eskilstuna	36	28	88%	77%	11%
	Gnesta	64	25,5	80%	58%	21%
	Katrineholm	124	20	63%	51%	12%
	Nyköping	36	28	88%	70%	17%
	Oxelösund	176	14	44%	50%	-6%
	Strängnäs	151	16,5	52%	56%	-5%
	Trosa	70	25	78%	46%	32%
Uppsala län	Vingåker	217	6,5	20%	53%	-32%
	Enköping	53	26,5	83%	45%	38%
	Heby	41	27,5	86%	86%	0%
	Håbo	100	22	69%	52%	16%
	Knivsta	94	23	72%	53%	19%
	Tierp	64	25,5	80%	76%	4%
	Uppsala	16	30	94%	84%	10%
	Älvkarleby	127	19,5	61%	57%	4%
Värmlands län	Östhammar	75	24,5	77%	69%	7%
	Arvika	189	12,5	39%	40%	-1%
	Eda	182	13	41%	40%	1%
	Filipstad	30	29	91%	79%	11%
	Forshaga	194	11,5	36%	52%	-16%
	Grums	208	9	28%	48%	-20%
	Hagfors	61	26	81%	57%	24%
	Hammarö	182	13	41%	42%	-2%
	Karlstad	75	24,5	77%	79%	-3%
	Kil	124	20	63%	68%	-5%
	Kristinehamn	75	24,5	77%	72%	4%
Munkfors	134	18,5	58%	52%	6%	

Län	Kommun	Ranking 2019	Total- poäng 2019	Andel av totalpoäng 2018	Andel av totalpoäng 2016-2018	Differens
Värmlands län	Sunne	53	26,5	83%	77%	5%
	Säffle	89	23,5	73%	68%	5%
	Torsby	163	15,5	48%	55%	-6%
Västerbottens län	Årjäng	211	8,5	27%	19%	8%
	Dorotea	143	18	56%	33%	23%
	Lycksele	131	19	59%	66%	-7%
	Malå	134	18,5	58%	66%	-8%
	Nordmaling	176	14	44%	31%	13%
	Norsjö	202	10,5	33%	24%	9%
	Robertsfors	9	31	97%	65%	32%
	Skellefteå	36	28	88%	84%	3%
	Sorsele	53	26,5	83%	65%	18%
	Storuman	131	19	59%	55%	4%
	Umeå	16	30	94%	94%	-1%
Västernorrlands län	Vilhelmina	85	24	75%	65%	10%
	Vindeln	182	13	41%	33%	8%
	Vännäs	53	26,5	83%	43%	40%
	Åsele	107	21,5	67%	51%	16%
	Härnösand	64	25,5	80%	66%	14%
	Kramfors	107	21,5	67%	60%	7%
	Sollefteå	36	28	88%	60%	28%
	Sundsvall	1	32	100%	97%	3%
	Timrå	169	15	47%	52%	-5%
	Ånge	169	15	47%	31%	16%
Västmanlands län	Örnsköldsvik	16	30	94%	93%	1%
	Fagersta	163	15,5	48%	28%	20%
	Hallstahammar	107	21,5	67%	62%	5%
	Köping	112	21	66%	59%	7%
	Norberg	134	18,5	58%	34%	23%
	Sala	34	28,5	89%	75%	14%
	Surahammar	107	21,5	67%	25%	42%
Västra Götalands län	Västerås	30	29	91%	94%	-4%
	Ale	157	16	50%	47%	3%
	Alingsås	70	25	78%	48%	30%
	Bengtssfors	194	11,5	36%	48%	-12%
	Bollebygd	203	10	31%	22%	9%
	Borås	61	26	81%	69%	12%
	Falköping	41	27,5	86%	66%	20%
	Grästorp	157	16	50%	56%	-6%
	Göteborg	16	30	94%	79%	15%
	Götene	89	23,5	73%	69%	4%
	Herrljunga	175	14,5	45%	45%	0%
	Hjo	157	16	50%	54%	-4%
	Härryda	34	28,5	89%	84%	5%
	Karlsborg	75	24,5	77%	53%	23%
	Kungälv	180	13,5	42%	24%	18%
	Lidköping	47	27	84%	63%	21%
Lilla Edet	218	6	19%	51%	-32%	
Lysekil	189	12,5	39%	44%	-5%	
Mark	211	8,5	27%	45%	-19%	
Mellerud	205	9,5	30%	30%	0%	

Län	Kommun	Ranking 2019	Total- poäng 2019	Andel av totalpoäng 2018	Andel av totalpoäng 2016-2018	Differens
Västra Götalands län	Orust	41	27,5	86%	26%	60%
	Partille	163	15,5	48%	57%	-8%
	Skara	112	21	66%	50%	16%
	Sotenäs	146	17,5	55%	41%	14%
	Stenungsund	218	6	19%	33%	-14%
	Strömstad	143	18	56%	55%	1%
	Tibro	100	22	69%	72%	-4%
	Tjörn	16	30	94%	89%	5%
	Tranemo	205	9,5	30%	42%	-13%
	Trollhättan	41	27,5	86%	58%	28%
	Töreboda	222	4,5	14%	-	-
	Uddevalla	75	24,5	77%	64%	13%
	Ulricehamn	134	18,5	58%	55%	3%
	Vara	120	20,5	64%	40%	24%
	Åmål	75	24,5	77%	65%	12%
	Örebro län	Öckerö	157	16	50%	41%
Askersund		169	15	47%	45%	2%
Degerfors		182	13	41%	34%	6%
Hällefors		176	14	44%	47%	-3%
Karlskoga		64	25,5	80%	77%	3%
Kumla		94	23	72%	55%	17%
Laxå		75	24,5	77%	33%	44%
Lekeberg		151	16,5	52%	-	-
Nora		169	15	47%	38%	9%
Örebro		1	32	100%	97%	3%
Östergötlands län	Finspång	16	30	94%	84%	9%
	Linköping	30	29	91%	89%	2%
	Motala	53	26,5	83%	70%	13%
	Norrköping	41	27,5	86%	72%	14%
	Söderköping	157	16	50%	48%	2%
	Vadstena	112	21	66%	61%	5%
	Valdemarsvik	99	22,5	70%	57%	14%
	Ydre	94	23	72%	52%	20%
	Åtvidaberg	134	18,5	58%	33%	25%
	Ödeshög	120	20,5	64%	48%	16%



# Sveriges friluftskommun 2019

DENIS ZGELA & JOSEFINE SCHELIN

RAPPORT 6886

NATURVÅRDSVERKET  
ISBN 978-91-620-6886-8  
ISSN 0282-7298

Rapporten uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författaren svarar själv för innehållet och anges vid referens till rapporten.

Kommunerna har en nyckelroll i att utveckla friluftslivet och många kommuner arbetar aktivt med friluftslivet till nytta och nöje för befolkningens välbefinnande och naturkontakt. Detta arbete vill vi stimulera. Därför genomför vi undersökningen av kommunernas friluftslivsarbete och delar ut priset till Sveriges friluftskommun. Priset delas ut av Naturvårdsverket i samarbete med Svenskt Friluftsliv och Sveriges Kultur- och Fritidschefersförening. Undersökningen är genomförd de senaste nio åren och vi har jämfört resultaten mellan åren för att kunna se utvecklingen i arbetet. Det är många kommuner som visar stora förbättringar i år och många hamnar högt upp i poänglistan och det är väldigt glädjande. Vår förhoppning är att arbetet med Sveriges friluftskommun ska stimulera än fler att arbeta aktivt och planerat med friluftsliv.

